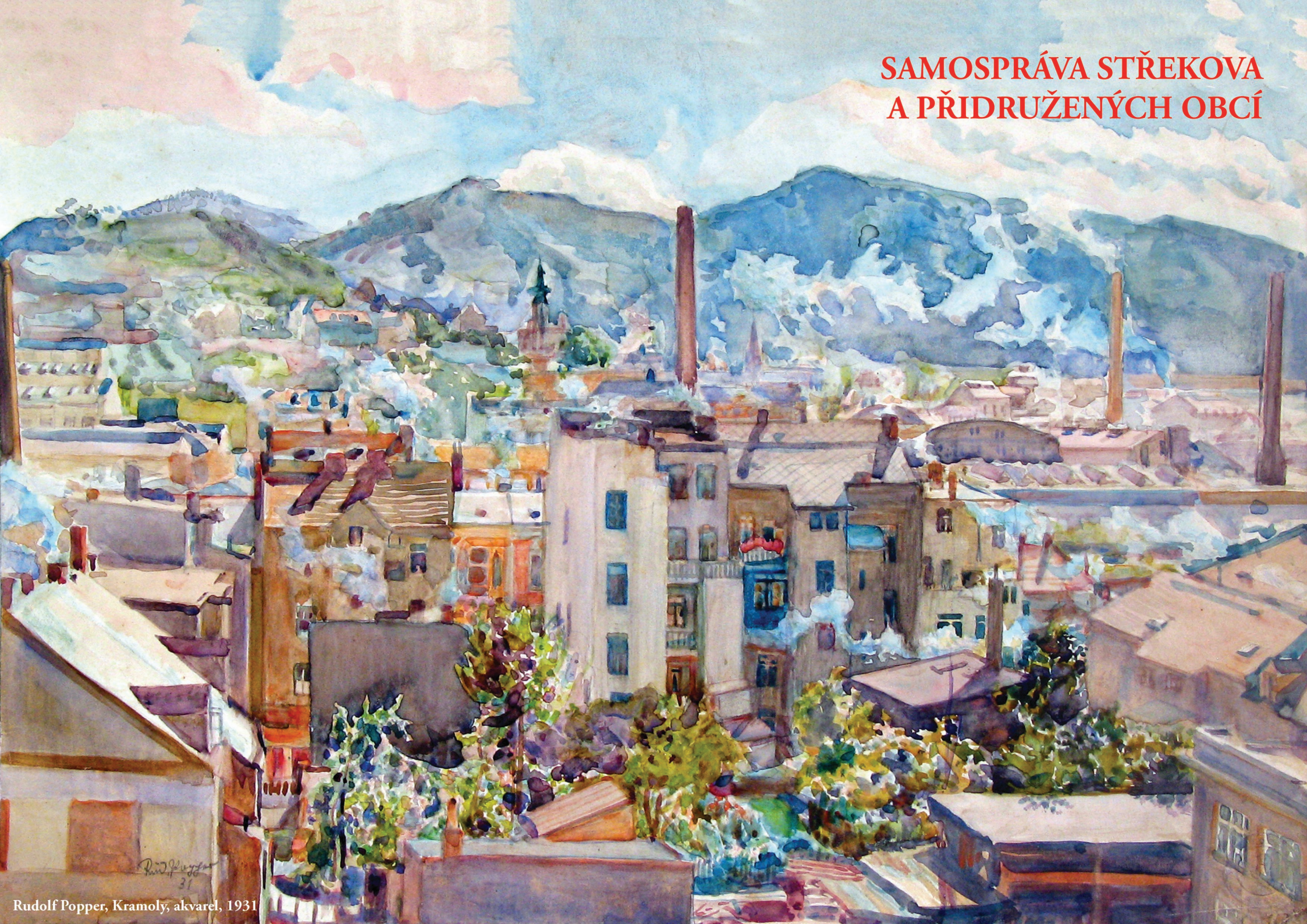

**SAMOSPRÁVA STŘEKOVA
A PŘIDRUŽENÝCH OBCÍ**

Rudolf Popper
31

Věra Hladíková a Petr Karlíček

SAMOSPRÁVA STŘEKOVA
A PŘIDRUŽENÝCH OBCÍ
V ÚŘADU MĚSTSKÉHO
OBVODU STŘEKOV

(1850–2018)

Ústí nad Labem 2018

© *Věra Hladíková, Petr Karlíček 2018*

© *Illustrations Archiv města Ústí nad Labem, Český úřad zeměměřický a katastrální
a Petr Špaček 2018*

ÚVOD

Na pravém břehu Labe, východně až jihovýchodně od centra Ústí nad Labem, se rozkládá městský obvod Ústí nad Labem–Střekov. Jeho celková rozloha činní 3029,32 ha a v roce 2011 zde žilo 14 041 obyvatel. Tvoří jej místní části **Střekov** (zahrnující katastrální území Střekov a Nová Ves), **Brná**, **Církvice**, **Kojetice**, **Olešnice**, **Sebuzín** a **Svádov** (zahrnuje katastrální území Svádov a Budov).

Celé území Střekova je s centrem města spojeno Mariánským mostem, mostem Dr. Edvarda Beneše nebo železničním mostem.

Samostatné obce Novosedlice (s Kramoly) a Střekov se svými katastry bezprostředně dotýkají. Obě obce, nabízející navzájem obyvatelům pracovní příležitosti, se spojily v roce 1922. Společný život a vhodné podmínky k dalšímu rozvoji umožnily obci pomýšlet na městskou samosprávu – na splnění tužby „Střekováků“ povýšit obec na město. Po celkem náročném byrokratickém martýriu, kdy obecní správa musela vyplňovat nespočet formulářů a prokazovat, že obec opravdu svou vybaveností dosahuje městského charakteru, byl Střekov v roce 1936 konečně povýšen na město.

Samostatné město Střekov existovalo pouze krátce. K jeho spojení s Ústí nad Labem ovšem nedošlo ze střekovské iniciativy. Naopak – mnoho obyvatelů „mladého města“ s integrací nesouhlasilo. Střekov se nakonec stal součástí města Ústí nad Labem úředním nařízením s platností od 1. května 1939.

V předloženém textu uvádíme přehled vývoje samosprávy po roce 1850. Zaměřujeme se ale výhradně na obce, které dnes tvoří městský obvod Ústí nad Labem–Střekov. Ne vždy se ale k tomuto tématu dochoval dostatek historických pramenů, které by obsahovaly údaje o starostech či alespoň úřadech ve sledovaných obcích. I proto jsou bohužel v uvedených přehledech mezery.

Část textu věnovaná Střekovu je rozsáhlejší než ostatní. Popisujeme v ní i obecný vývoj samosprávy a jejího fungování v jednotlivých historických etapách. Při analýze poválečného období, kdy byla zdejší samospráva vykonávána místními národními výbory (NV), nezacházíme do přílišné hloubky. Čtenář zde proto najde jen soupisy jednotlivých předsedů NV a dobu jejich působení v úřadu.

I. STŘEKOV

Střekov (Schreckenstein) je dnes součástí města Ústí nad Labem. Původně však byl poddanskou vsí a později samostatnou obcí povýšenou roku 1936 na město.

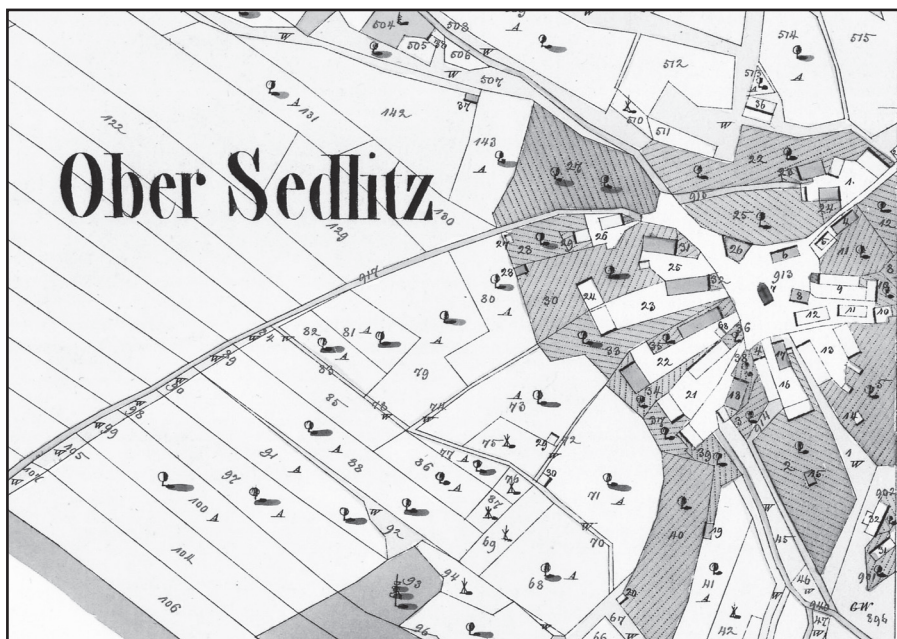
Nemůžeme však hovořit o Střekovu, aniž bychom vynechali obce, které se později staly základem města Střekova. Proto nemůžeme pominout **Novosedlice** (Obersedlitz) s **Kramoly** (Krammel či Kraml) a **starý Střekov** (alt Schreckenstein). Tyto obce se v roce 1922 sloučily a vytvořily jednu společnou obec. Jejich nezvykle dynamický hospodářský rozvoj ale už o několik let později umožnil usilovat o statut města. Píli místních obyvatel, podnikatelů i představitelů obce nakonec korunovalo usnesení vlády Československé republiky ze dne 13. března 1936, kterým byla obec Střekov povýšena na město.

Obec Střekov na Císařském otisku stabilního katastru v roce 1843 (ČÚZK)

Výše zmíněné vsi patřily svým způsobem vždy k sobě. Po stavbě hradu se jako majetek královského korunního statku staly součástí panství hradu Střekova. Se změnou držitele hradu se ale zpravidla měnil i vlastník těchto obcí. Je nutno zmínit, že hrad Střekov během své počáteční existence přecházel jako léno z jednoho majitele na druhého až konečně v roce 1563 přešel do držení Václava z Lobkovic

na Duchcově. S rodem Lobkoviců je tento majetek svázán až do 19. století a jeho část dokonce opět i v 21. století. Za pozornost ještě stojí, že už v polovině 16. století byl hrad značně zchátralý a novému leníkovi dokonce zemský sněm uložil povinnost starat se o Střekov ve prospěch jeho majitele, českého krále. Hospodářství Střekova i Duchcova Lobkovicům natolik vynášelo, že jak první majitel Václav, tak jeho syn Adam Havel usilovali o odkoupení střekovského léna. Roku 1599 slavil Adam Havel z Lobkovic úspěch, když mu bylo právě střekovské léno předáno do dědičného držení za obnos 7 100 kop míšeňských grošů. Tento obnos zde nahospodařil jaksi navíc, jak ukazovalo vyúčtování předložené králi. Jeho syn Václav Vilém ale Střekov o pár let později (1615) prodal druhé větvi Lobkoviců. Hrad se tak dostal do držení chlumecké a roudnické linie Lobkoviců. Následující doba se na hradě podepsala neblaze. Po třicetileté válce už hrad chátral a nebyl obydlen.

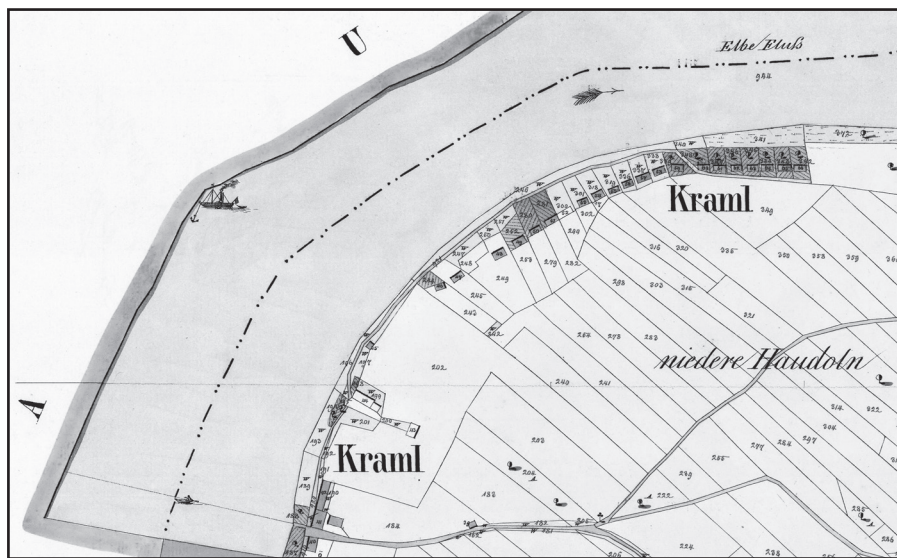

Obec Novosedlice na Císařském otisku stabilního katastru v roce 1843 (ČÚZK)

Nicméně v nejbližším okolí hradu se nalézaly naše dvě (původně spíše tři) vesnice s pozemky i lidmi. Jak je již naznačeno výše v souvislosti s hradem, staly se součástí korunního majetku a po roce 1599 přešly do šlechtického držení. Jednalo se o poměrně malé osady – v polovině 17. století (1654) bylo ve starém Střekově osídleno

14 chalup čtyřmi sedláky, osmi rolníky a dvěma chalupníky. V Novosedlicích žilo v 9 chalupách deset rodin malých rolníků. V případě Kramol k roku 1532 dobové prameny hovoří jen o přivoznickém domku, lodním mlýně a dvorech dvou sedláků. O více než tři sta let později (1853) je už situace jiná. Ve Střekově žilo 278 obyvatel a Novosedlice, ke kterým byla přiřčena osada Kramoly, čítaly nyní celkem 280 obyvatel. V souvislosti s revolučním rokem 1848 ale došlo k ještě podstatnější změně.

Až dosud spadaly vesnice do správy vrchnosti, jejíž zástupce (rychtář) zde dozíral na pořádek a vedl přehledy o majetcích sousedů. Rychtář navíc pečoval o některé věci veřejné a byl strážcem obecní truhly s písemnostmi. Dohlížel také na robotníky – aby na robotu chodili pravidelně a včas. Nakonec byl zodpovědný i za řádné ubytování vojska.

Obec Kramoly na Císařském otisku stabilního katastru v roce 1843 (ČÚZK)

Jak v případě Střekova tak Novosedlic známe souvislou řadu rychtářů od roku 1532.¹ Vůbec prvním v pramenech zmíněným rychtářem byl **Nikolaus** (někdy Mikulasch). Spravoval statek, jemuž se podle majitele přezdívalo U Mikuláše (Beim Nikolaschen).

¹ Mezi další v pramenech uváděné rychtáře ve starém Střekově patřili: Urban (1587–1592), Pabesch (1593), Mausche (1603), Lorenz Pitsch (1604), Nickel Kostialek (1637), Georg Hantschel (po roce 1637), Jakob Prosch (1666), Martin Hantschel

Lokalita Ovčín a hrad Střekov na Císařském otisku stabilního katastru v roce 1843

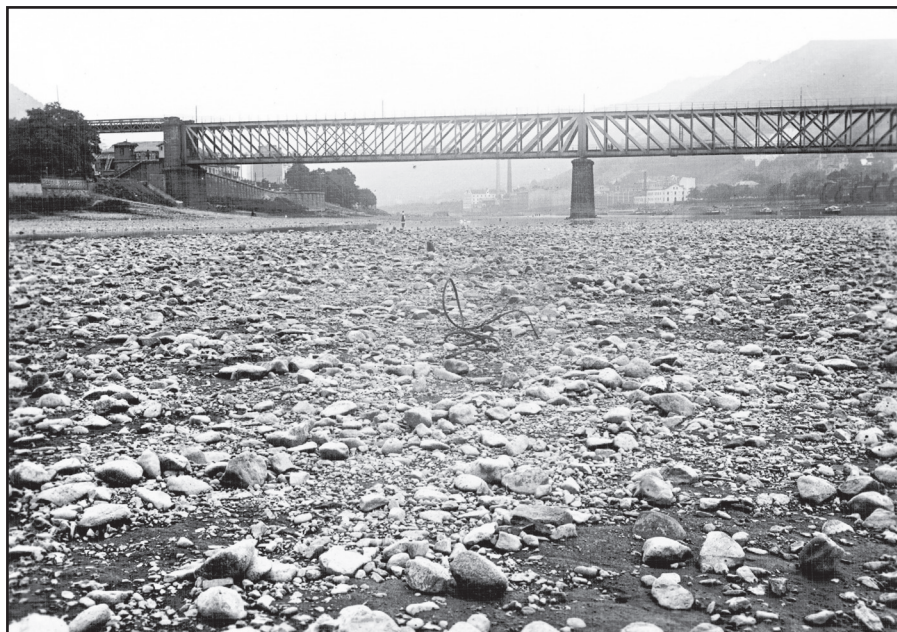
Za pozornost stojí, že někteří starostové po roce 1850 pocházeli ze starých rychtářských rodin. Jednalo se tedy o zemědělce vlastníci větší či menší pozemkový majetek s obydlím. Zemědělství bylo totiž původně hlavní zdroj obživy v těchto obcích. I když, jak ukážeme později, byly Kramoly trochu výjimkou. Zrušením poddanství bylo nutné vytvořit nové úřady, které by se staraly o náležitosti, jež dosud spravovala vrchnost.

Dne 17. března 1849 byl v monarchii vydán **prozatímní obecní řád**, podle něhož se **svobodná obec** stala **základem svobodného státu** a měla být **spravována svobodně zvolenými občany**. Obecní řád zajistil obcím právo svobodné volby občanů do samosprávných orgánů, tj. do obecních výborů (dnes zastupitelstev). První volby se konaly v roce 1850, další až po 11 letech roku 1861.

(1674–1679), Wenzel Proksch (po roce 1679), Mathias Czander (do roku 1738), Georg Proksch, Johann Wenzel Hantschel (1798–1803), Hans Christoph Focke, Emanuel Baume (1806–1809), Christoph Sieber (1809–1811), Wenzel Hantschel (1811–1813), Christoph Sieber (1814–1816), Josef Hantschel (1817–1821), Franz Melzel (1821–1838), Josef Sieber (1845–1847), Franz Focke (1847–1850).

Zvolení starostové (původně obecní představení) převzali v roce 1849 agendu od dosavadních rychtářů. Obce už tehdy směly samostatně rozhodovat své hospodářské a finanční záležitosti. V čele obce stál **obecní výbor**. Jednalo se o širší kolegiální orgán s právem kontroly a usnášení. Ten volil ze svého středu **obecní představenstvo** v čele s **obecním představeným** (voleným jako obecní výbor na tři roky), který byl výkonným orgánem a prováděl usnesení obecního výboru.

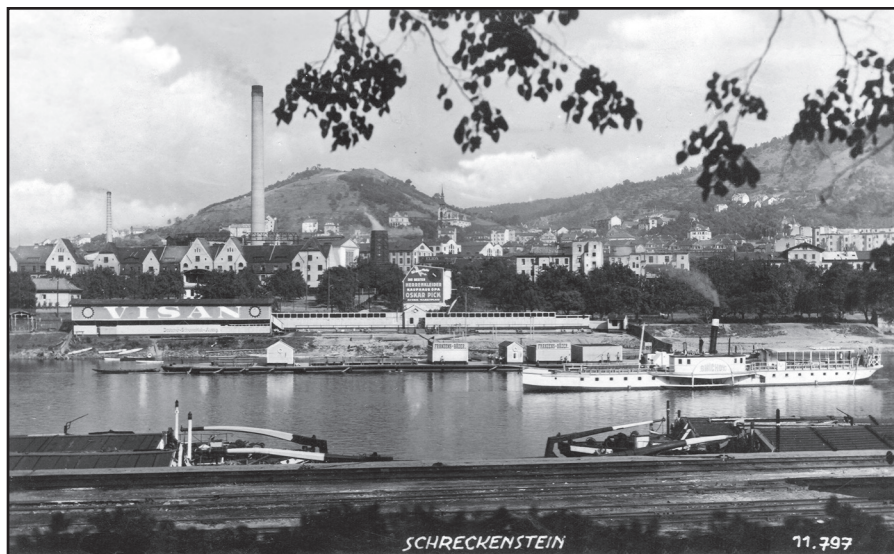
Dne 16. dubna 1864 vyšlo **obecní zřízení**, které v podstatě platilo až do roku 1938. Kromě samostatné působnosti (hospodářská agenda, správa obecního majetku) vykonávaly obecní úřady i přenesenou působnost (pomoc při sčítání lidu, soupisy branců, bezpečnost, aj.). Volební právo ovšem tehdy vypadalo zcela jinak, než jak jej známe dnes. Právo volit měli pouze majetní občané žijící v obci. Jednalo se výhradně o svéprávné a zletilé muže (od 24 let) platící přímou daň v předepsané výši. Dále mohly volit i právnické osoby (akciové a obchodní společnosti, záložny, aj.) a tzv. honorace (duchovní křesťanství, rabíni, úředníci státních úřadů, lékaři či učitelé). Sem můžeme zařadit i obecní společníky, kteří byli chápáni jako občané obce, i když v ní přímo nebydleli, ale drželi zde např. nemovitost či platili předepsanou

Železniční most přes řeku Labe v době sucha (1934)

přímou daň z živnosti. Volební právo měli i čestní občané. Tito voliči se podle výše placených daní rozdělovali do tří volebních skupin. Volby se prováděly veřejně, ústně nebo písemně. Podle tohoto systému byla vlastně většina obyvatel obce z voleb vyloučena. Zvláště nespravedlivý dopad stávajícího systému se projevoval v námi sledovaných obcích. Zde bylo z voleb prakticky vyloučeno všechno nové obyvatelstvo, jež sem dostalo díky dynamickému rozvoji průmyslu. Jednalo se převážně o nemajetné či pracující v místních továrnách a službách, kteří svou prací přinášeli podstatný podíl na životě a rozkvětu obcí.

V době vstupu do samosprávného vývoje ve druhé polovině 19. století žil jak v Novosedlicích, Kramolech i ve Střekově zhruba stejný počet obyvatel – kolem 280. **Kramoly** jsou z námi sledovaných sídel nejmenší (v roce 1787 zde stálo pouhých 5 domů). Jejich rozvoj začal až kolem roku 1836 v souvislosti s větším rozvojem dopravy na Labi a vzhledem k potřebě převozu surovin či zboží do vznikajících průmyslových podniků v Čechách nebo Německu. Do Kramol v této době přicházeli také lodní dělníci, kteří si své domky začali stavět u břehu Labe. Obyvatelstvo se skládalo převážně ze stavitelů lodí a jejich provozovatelů. O padesát let později (1886) žilo v Kramolech již 394 obyvatel ve 33 domech. To srovnatelné **Novosedlice**

Františkovy říční lázně ve Střekově. Za domem s výrazným reklamním štítem začíná dnešní Sukova ulice (1931)

se rozrostly na 292 obyvatel a 36 domů (v roce 1787 jich zde stálo celkem 22). Za pozornost ovšem stojí fakt, že o něco větší Kramoly byly od roku 1849 úředně osadou Novosedlic a po tomto datu neměly vlastní samostatné správní orgány.

Co vlastně nastartovalo rozvoj Kramol a posléze i dalších částí obce Střekova? Jednoznačně průmyslový rozvoj druhé poloviny 19. století. S ním byla spojená i stavba železniční trati na Lysou nad Labem, Děčín a Drážďany v roce 1874 a dále také důležitá železniční přípojka po železničním mostě na Ústecko-teplickou dráhu. První podnikatele sem přitahovaly i volné (a relativně laciné) pozemky či surovinové zdroje v nedalekém okolí. Tím hlavním, který pomohl nastartovat dynamický průmyslový rozvoj Střekova, byl Johann Schicht. Tento muž zde v roce 1882 zřídil továrnu na výrobu mýdla a posléze i dalších produktů. Jeho podnik našel vhodné zázemí právě v prostoru mezi Kramoly a Novosedlicemi, kde se tehdy nacházely ještě volné pozemky. Krátce po Schichtovi přišli další podnikatelé a s nimi dělníci – budoucí obyvatelé. V zásadě se obě obce vyvíjely a ovlivňovaly navzájem, užívaly nejen společná veřejná zařízení, ale měly i společné orgány veřejné správy. Vlastní obec **Střekov** (někdejší „stará ves“) se ještě před rokem 1848 rozrostla na 48 domů. Jednalo se o přístavby v lokalitě Ovčín (Schäferrei, Schäferey) a poblíž původní vsi na místech zrušené panské cihelny. Původní obyvatelstvo, závislé na zemědělské výrobě, ovocnářství a částečně i vinařství, se začalo postupně proměňovat. I Střekov byl ovlivněn stavbou železniční trati a následným rozvojem průmyslu v souvislosti se Schichtovou rozvojovou strategií. Díky dráze vzniklo ještě ve druhé polovině devatenáctého století velké množství staveb spjatých s fungováním železnice – ať už se jednalo o budovy správní nebo o domy určené k bydlení pro železniční zaměstnance.

OBECNÍ PŘEDSTAVENÍ VE STŘEKOVĚ

Prvním novodobým starostou obce Střekova byl zemědělec **Franz Focke**. Starostenský úřad zastával v letech 1850–1877. Ze všech starostů ve své funkci vydržel nejdéle – celých 27 let. Ve skutečnosti vedl Střekov ještě déle. Funkci střekovského rychtáře zastával od roku 1847 – tedy ještě před správní reformou. Franz Focke se narodil v roce 1821 ve Střekově a spolu s manželkou Terezií, rozenou Hantschel, měl 6 dětí, které až do svého osamostatnění pracovaly na rodinném hospodářství. Vlastnil zde také zemědělskou usedlost (čp. 8). Fockeho nejstarší syn Franz působil v armádě a syn Josef, narozený v roce 1848, se stal později též starostou obce. Na

Pohled na brad Střekov od Vaňova. Romantickou kresbu kytaristy vytvořil ústecký malíř Josef Reiner (1905)

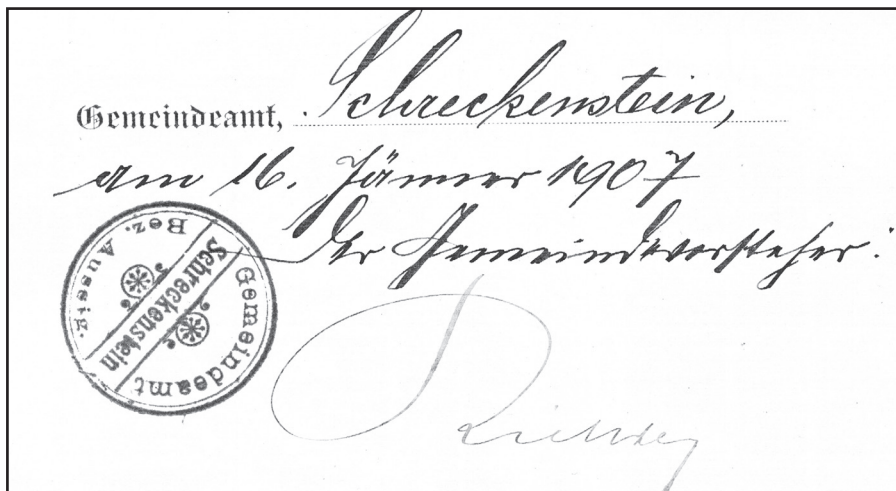
přelomu devatenáctého a dvacátého století ve zmíněném objektu hospodařil syn Heinrich. Její část pronajímal zaměstnancům dráhy.

V roce 1877 se stal starostou zemědělec **Josef Hantschel**. Narodil se 14. srpna 1821 ve Střekově. Jeho manželka Karolina, rozená Babinská, pocházela rovněž ze Střekova. Spolu měli dva syny. První z nich pomáhal v rodinném hospodářství a druhý se živil jako stavitel lodí. Rodina Hantschelových vlastnila ve Střekově zemědělskou usedlost (čp. 21).

V roce 1883 se starostou stal hostinský **Eduard Wallum**. Narodil se 12. října 1833 ve Stříbrnících (Ziebornik) a do Střekova přišel v roce 1870. Zakoupil si zde nemovitost (čp. 30) a domovské právo. Eduard Wallum byl dvakrát ženatý. Vedle hostinské živnosti měla Wallumova rodina ještě přidružené hospodářství. Jejich nejstarší syn Heinrich odešel do Lipska jako cukrář a syn Eduard pracoval na stavbě lodí. Eduard Wallun se později přestěhoval a věnoval se již jen hospodářství (čp. 17). Syn Heinrich se po nějakém čase vrátil z ciziny a po otci převzal hostinskou živnost (čp. 30) doplněnou o ubytování. Wallumův hostinec (Wallum's Gasthaus) zřejmě dobře prosperoval. Další z Wallumových synů Josef si zde otevřel obchod a trafikou. Nakonec v roce 1912 převzal i hostinec.

Hrad Střekov a Melzerův hostinec Pod hradem (1903)

Otisk razítka Obecního úřadu Střekov a podpis starosty Richtera ze 16. ledna 1907

V roce 1889 se Eduard Wallum na postu starosty vystřídal s **Josefem Fockem**, synem prvního novodobého střekovského starosty. Josef Focke se narodil 9. září 1848 ve Střekově. Po sňatku s Terezií Stolle na něj přešlo vlastnictví usedlosti (čp. 15). Oba Stolleovi synové totiž odešli stavět lodě

a v hospodářství zůstala jen jeho dcera Terezie. Fockeovi měli dvě dcery. Spolu s nimi v jedné domácnosti žili i starí rodiče Stolleovi a později švagr Josef Focke vedl Střekov celkem devět let.

V roce 1898 byl na místo starosty zvolen **Franz Sieber**. Patří opět mezi starosty, jejichž kořeny jsou přímo ve Střekově. Narodil se zde 8. března 1854. Vlastnil zemědělskou usedlost (čp. 20), oženil se a měl dceru a syna. Starostenský úřad zastával až do roku 1904.

V roce 1904 vystřídal Siebera **Josef Richter**. Narodil se 4. června 1877 v Novosedlicích a do Střekova se přistěhoval v roce 1902. Právě odsud totiž pocházela jeho manželka Marie. Ze vztahu se manželům Richterovým narodily 4 děti. Ve Střekově se stal vlastníkem domu (čp. 17) a živil se na vlastním hospodářství. Starostoval do roku 1910 a s jeho jménem je spojena dostavba vodovodu a nová větší budova obecní školy.

STAVEBNÍ ROZVOJ STŘEKOVA NA KONCI 19. STOLETÍ

Je zapotřebí ještě zmínit, jakými záslužnými činy se výše uvedení mužové zapsali do dějin obce. Protože se stavěla dráha, bylo zapotřebí změnit a rozšířit uliční síť, která by do obce vhodně zakomponovala právě nově budovanou trať. Navíc bylo jisté, že postupem doby vzroste potřeba dalších domů. V podstatě všichni starostové se do konce 19. století zabývali prodejem pozemků a novým územním plánem, jehož výsledkem byly nové ulice, které daly základ modernímu Střekovu. Původní starý Střekov ležel vlastně pouze na úpatí příkrého skalního útvaru, na jehož vrcholu stál hrad Střekov. Část obce se nalézala jižněji od skály, severně od ní stálo ještě uskupení domů nazývané Ovčárna (Schäferei). Důsledkem nové stavební činnosti se obec rozšířila o další části: nad nádražím rakouské severozápadní dráhy vznikla čtvrť Nový Střekov (Neu Schreckenstein), druhá pod tratí od labského mostu směrem vzhůru a další tvořily tzv. Cihlové domky (Ziegelhäuser, Zieglhäusl) spolu s panskou hájenkou (Hegerhaus) na úpatí dnešní přírodní rezervace Sluneční stráň (Jasitschkenberges). Takže obec měla najednou pět částí.

Ve Střekově stálo v roce 1886 56 domů a žilo celkem 369 lidí. V této době z našich tří obcí je stavebně nejvybavenější. Navíc byl spojen i se sousedním městem železničním mostem vystavěným v letech 1872–1874. Tato stavba se stala prvním mostem přes Labe v oblasti. Horní část byla určena vlakům, spodní chodcům a povozům. Současný železniční most nahradil ten původní (poškozený bombardováním)

roku 1958. Noví obyvatelé si již také nemohli vystačit s dosavadními místními zdroji vody. Proto obec započala s nákladnou a náročnou stavbou vodovodu, jenž byl dostaven v roce 1905. Řešení finančních a technických problémů, které stavba přinášela, bylo hlavní náplní starostenské funkce jak starosty Josefa Fockeho, tak Franze Siebera a částečně ještě i jeho následovníka Josefa Richtera.

Autorem projektu prvního střekovského vodovodu je ing. Adolf Niklas z Teplic, který byl i vedoucím celé stavby. Výrobu dvou velkých vodojemů obstarala firma Alwin Köhler. Jeden z vodních zásobníků byl na svou dobu opravdu velký – pojal celých 300 m³ vody a stal se „ozdobou“ celého údolí, čehož si tehdy všimli i místní vlastivědci. Kvalitní voda se do vodovodu přiváděla z poměrně vzdáleného prameniště v údolí Skřivánčího vrchu (Lerchenberg) poblíž obce Němčí v bezešvých kovových trubkách vyráběných tehdy moderní metodou fy. Mannesmann. V letech

Projekt Německé obecné školy ve Střekově (1908)

1904–1908 se postupně vybuďovala vodovodní síť pro celé budoucí město Střekov. V souvislosti s tím se v okolí využívalo celkem 23 pramenišť.

Od roku 1806 do 1878 fungovala v obci pouze jednotřídní obecná škola. Vzhledem k rychlému růstu Novosedlic-Kramol (a většímu přílivu žáků) byla převedena (1879) do Novosedlic jako expozitura a ve Střekově postavili (1908) novou školní

budovu pro sedmitřídní obecnou školu. Její stavbu realizoval střekovský stavitel Alwin Köhler.

Na konci prvního desetiletí 20. století stálo ve Střekově už 120 domů a žilo zde 2 300 obyvatel.

V roce 1910 se na krátkou dobu stal starostou pekař a hostinský **Josef Studeny**. Narodil se 5. prosince 1850 ve Střekově a zde se také oženil. S manželkou Annou vychovali celkem 5 dětí. Vedle dalších tří nemovitostí patřil Studenyemu ještě prosperující hostinec (čp. 49) U města Neapole (Zur Stadt Neapel) a jako vedlejší zaměstnání provozoval dokonce pohřební službu. Zaneprázdněný Studený ovšem vydržel v náročném starostenském úřadě pouze rok.

Josef Kahl se ujal starostenského úřadu v roce 1911. Narodil se 26. ledna 1872 ve Svobodě nad Úpou. V létě roku 1903 přišel do Kramol, kde našel zaměstnání v Schichtově továrně jako vedoucí úředník, až po roce se přestěhoval do Střekova, kde si zakoupil domovské právo. Stal se vlastníkem domu (čp. 78). Měl tři syny a všechny zaměstnával Schicht, jednoho jako spedičního úředníka a druhý pracoval jako technický praktikant, třetí jako kreslíř v konstrukci.

Kahl byl starostou v době, kterou krutě poznamenalo vypuknutí první světové války. Činnost starosty vyplňovaly do té doby nezvyklé činnosti. Musel spolupracovat s vojenskými úřady při organizování odvodů a shánět prostředky pro občany postižené válečnou nouzí. Od vypuknutí války se každý připravoval na bídu a shromažďovalo se zboží. Od začátku bylo jasné, že dojde k problémům v zásobování – ceny potravin významně vzrostly již v roce 1914. Bídu, která přišla, si ovšem v létě 1914 dokázal představit málokdo. Dospělí muži rukovali a na střekovském nádraží bylo rušno. Denně přicházely zprávy o mrtvých a pro záchranu zraněných se budovaly lazarety. Ve správní budově Schichtovy továrny zřídili lazaret s 52 lůžky. Úřad musel organizovat podpůrné akce pro rodiny, kterým padl hlavní živitel. Pro děti organizoval spolu se spolky vyvažovací akce, kde se rozdávala nejchudším polévka. V souvislosti se zavedením přidělového hospodářství organizoval střekovský starosta například vydávání chleba, mouky, mléka a cukru. Postupem války zůstalo jen u toho chleba – ovšem mizerného ve dnes již těžko představitelné kvalitě. Ve frontách někdy asistovala úřadem povolovaná pořádková služba i četníci. Masa bylo všeobecně málo, v hostincích se organizovaly bezmasé dny, zabíjačky prasat byly přísně evidované. V září roku 1918 se přiděly masa úplně zrušily – žádné maso už totiž nebylo. Od roku 1916 pečovala obec o válečné uprchlíky. Nejdříve se zde dočasně usídlilo 20 rodin, od roku 1917 již jen 12 rodin, celkem 43 osob z jižních Tyrol.

Podzim roku 1918 přinesl konec války, rozpad Rakouska-Uherska a vyhlášení Československé republiky. V oblastech, kam patří i naše obce (s převahou německy mluvícího obyvatelstva) nebyl tento vývoj příliš vítaný. Představitelé českých Němců proto ve Vídni vyhlásili vznik provincie Deutschböhmen a usilovali o připojení k Rakousku nebo Německu. Československý stát proto musel v první řadě uhájit svou celistvost, což se mu nakonec vcelku úspěšně podařilo. V prosinci 1918 došlo k obsazení Střekova československým vojskem a obešlo se bez významnějšího odporu německých obyvatel.

Po pádu monarchie trpěl Střekov (podobně jako Ústí nad Labem a další pohraniční města) naprostým nedostatkem potravin. I zde se začaly objevovat první případy španělské chřipky. V Kramolech došlo 2. listopadu 1918 k rabování v tzv. Rýžovně, což byla pobočka Schichtových závodů. Okresní národní výbor sem slíbil zdejším obyvatelům přidělit kroupy. Zatímco však obecní zástupci jednali se zaměstnanci skladu o vydání přidělu a nachystali jeho rozvoz do obcí, přinesl někdo falešnou zprávu, že sklad bude vyprázdněn jen pro „významné osobnosti“. Dav se pak nenechal dlouho pobízet a vzal podnik útokem. Vznikl zde dokonce požár. Rabování trvalo celou noc a účastnili se ho obyvatelé Střekova i Ústí nad Labem. Přes železniční most pak ještě 3. listopadu proudili ti, kterým se podařilo něco uz-mout (kroupy, oves, sůl či kukuřičnou mouku) a ozbrojené hlídky ze Schichtových závodů spolu s nádražním komandem se jim snažily potraviny odebírat. Místní vojáci nakonec odpoledne stejného dne zabránili průniku asi tisícíhlavého davu na střekovskou stranu. K drancování nakonec došlo i v nedalekých Trmicích. Někde se mu ovšem podařilo včas zamezit – např. ve skladech Na Nivách, ve Spolku pro chemickou a hutní výrobu či před neštěmickým cukrovarem. Pokusy o drancování ustaly po příchodu československé armády do Ústí nad Labem v prosinci 1918.

Během prvních šedesáti let samostatného Střekova (1850–1919) vykonávali starostenský úřad většinou Střekováci. Existují mezi nimi pouze dvě výjimky. První z nich pocházel z nedalekých Stříbrníků (Eduard Wallum) a druhý (Josef Kahl) až z východního Podkrkonoší. Jednalo se vždy o movité muže. Jejich průměrný věk při nástupu do úřadu činil 43 a čtvrt roku. Nejstarší starosta Josef Studený nastoupil do funkce ve věku 60 let a zároveň ve své funkci úřadoval i nejkratší dobu, tj. pouhý jeden rok. Nejmladším střekovským starostou byl Josef Richter, který byl zvolen ve 27 letech. Též velmi mladý, ve věku 29 let, nastoupil do funkce první starosta Josef Focke. Ten ovšem drží primát v délce služby. Starostoval totiž celých 27 let.

Gemeindeamt Sghreckenstein am 15. September 1921.

Der Gemeindevorsteher:

Otisk razítka Obecního úřadu Střekov z doby před integrací s podpisem starosty Grussera (1921)

Po vyhlášení samostatné Československé republiky zůstal dosavadní systém obecní správy zachován. Důsledně se začal užívat výraz **obecní zastupitelstvo** místo obecní výbor, rovněž tak představenstvo bylo nahrazeno výrazem **obecní rada**. Ta byla složena z radních, starosty a jeho náměstků. Významnou změnu volebních pravidel v celé republice přinesl volební řád z roku 1919. Ten stanovil **všem osobám, mužům i ženám všeobecné, rovné, tajné a přímé hlasovací právo**. Mezi další podmínky účasti v obecních volbách patřil alespoň tříměsíční pobyt v obci a pasivní volební právo (být zvolen) platilo od 26 let. Volební období se dále prodloužilo na 4 roky, zletilost voličů se snížila na 21 let. Zaniklo také volební právo právnických osob, volilo se na základě vázaných kandidátních listin a podle zásad poměrného zastoupení. Další změny přišly ještě v roce 1933. Volební období se prodloužilo na 6 let a volbu starosty obce zároveň potvrzovalo ministerstvo vnitra. To byl velmi výrazný zásah do jinak demokraticky pojatého volebního systému.

První obecní volby v nové republice proběhly v červnu 1919. Účastnili se jich zástupci politických stran ustanovených ve Střekově – Německé sociálně demokratické strany dělnické (Deutsche sozialdemokratische Arbeiter Partei in der Tschechoslowakei, DSAP), negativistické a proti ČSR ostře vyhraněné Německé národně socialistické dělnické strany (Deutsche nazionalsozialistische Arbeiterpartei, DNSAP), Československé sociálně demokratické strany dělnické (ČSDSD) a Německé křesťanské strany lidové (Deutsche Christsoziale Volkspartei, DCV). Starostou města byl za německou sociálně demokratickou stranu dělnickou zvolen **Josef Grusser**. Nový starosta ve Střekově žil teprve od roku 1910. Narodil se 13. ledna 1877 v Oknech (Woken, okr. Litoměřice) a pracoval jako železniční úředník a žil v domě postaveném drahou (čp. 169). Grusser se stal posledním

*Pozdrav z Novosedlic (1898). V popředí tehdejší Novosedlická ulice (dnes Žukovova),
vpravo obecná škola (dnešní ulice Karla IV.).*

starostou starého Střekova před jeho integrací s Novosedlicemi-Kramoly v roce 1922.

OBECNÍ PŘEDSTAVENÍ V NOVOSEDLICÍCH-KRAMOLECH

Obdobný vývoj jako ve starém Střekově můžeme pozorovat i v Novosedlicích a Kramolech. Oba sídelní útvary už v této době fungovaly pod jednou správou a Kramoly jsou v této době již uváděny jako osada Novosedlic.

Prvním starostou Novosedlic se s největší pravděpodobností stal **Franz Baume**, který se narodil kolem roku 1799 (možná i 1797) v Novosedlicích. Vlastnil hospodářskou usedlost (čp. 21) a živil se zemědělstvím. Úřad převzal až v roce 1854 a protože nemáme doloženého žádného předchůdce, je možné se domnívat, že byl i prvním starostou. Zvolen byl z neznámých příčin později než jeho kolegové v okolních obcích. Měl manželku Terezii a v rodině žil i syn, jménem Josef Hantschel, narozený v roce 1833 ve Střekově. Ten ovšem nesl jméno matky za svobodna. Se starostováním Baume skončil v roce 1860. Jeho rodina patřila mezi významné starousedlé novosedlické rodiny. Prvním známým hospodářem na selském statku čp. 21 byl

Pozdrav z Kramol. Vpravo Schichtova továrna na loupání rýže (1903)

Matthes Baume. Tento muž zároveň zastával rychtářský úřad v Novosedlicích už v letech 1692–1713. Kromě toho provozoval až do své smrti v roce 1713 krejčovskou živnost. V jiné usedlosti (čp. 20) žila další větev rodiny Baume. Z ní pocházel Franz Baume, který vykonával rychtářský úřad v Novosedlicích v letech 1813–1817.

Dalším starostou se v roce 1864 stal **Vinzenz Pruksch**. Narodil se roku 1839 v Novosedlicích. S manželkou Terezií měl 2 syny, z nichž jeden byl lodník. Vinzenz Pruksch starostoval do roku 1877, kdy jej vystřídal Emanuel Baume. Vinzenz Pruksch zemřel v roce 1884 ve věku 45 let.

Emanuel Baume se narodil 3. června 1844 v Novosedlicích. S manželkou Marií měl 3 děti a celá rodina se živila zemědělstvím v hospodářské usedlosti (čp. 20). Baume starostoval v letech 1877–1885. Do jaké míry je spřízněn s výše uvedenou rodinou Baumeových není známo.

Jeho nástupcem se stal **Emanuel Czedik** (též **Tshedik**) narozený roku 1838 v Kramolech. Po roce 1866 bydlel v Novosedlicích a živilo jej vlastní hospodářství (čp. 17), v němž pracoval s manželkou i třemi dětmi. Starostou se stal v roce 1885 a úřad vykonával až do své smrti dne 14. října 1895.

Na jeho místo nastoupil téhož roku **Ignaz Babinsky**. Narodil se 28. května 1848 v Němčí a později žil v Kramolech, kde provozoval pekařskou živnost

a obchod. Do Kramol přišel v roce 1878 a s manželkou Terezií zde vychovávali 6 dětí. V domě (čp. 3) s ním žili i pekařští učedníci, služka a ještě rodiče manželky, kteří vedli hospodářství. Starostou byl do roku 1901. Jedná se o prvního starostu, který byl živnostník.

Starostenství Ignaze Babinského uzavíralo prvních padesát let samostatné správy obce Novosedlice-Kramoly. Dynamická devadesátá léta 19. století již umožňovala, aby živnostník dosáhl určitého postavení a mohl se ucházet o účast na správě obce. Výlučné postavení bohatých sedláků postupně mizelo. A jak bude patrné z dalšího vývoje, místa starostů začali postupně obsazovat živnostníci nebo úředníci. Ve Střekově nastala obdobná situace později než v Novosedlicích-Kramolech, což bylo dáno hlavně tím, že se zde nacházelo méně průmyslových podniků. I proto se zde ještě velká část obyvatel živila zemědělstvím. První starosta Střekova živnostník (pekař Josef Studený) nastoupil teprve v roce 1910 a po něm se ve funkci střídali již jen úředníci.

Prvních pět výše uvedených Novosedlických starostů vykonalo obrovský kus práce. V roce 1908 stálo v Novosedlicích 90 domů a žilo tu 1 200 obyvatel. Ještě větší rozmach byl patrný v Kramolech. Ve 174 domech zde bydlelo dokonce 3 300 lidí. Starý Střekov měl v této době 2 300 obyvatel a 120 domů.

Ještě před koncem 19. století měly námi sledované obce kanalizaci, vodovod i elektrické osvětlení. Od roku 1901 stála v Kramolech (1901) nová budova chlapecké a dívčí obecné školy. Vznikla také nová budova lékárny (1903) a o něco později (1908) i budova radnice (dnes pošta, čp.546/15). V Novosedlicích také vyrostl evangelický kostel (1900), následován farním katolickým kostelem (1901–1903). V této době byl rozšířen též obecní vodovod (1909). Bohatství obce samozřejmě plynulo z daní místních podnikatelů, kterých od osmdesátých let 19. století stále přibývalo.

Otisk razítka dobrovolných hasičů z Novosedlic-Kramol, vpravo podpis pozdějšího starosty Matzkeho, tabdy vdelitele hasičů (1899)

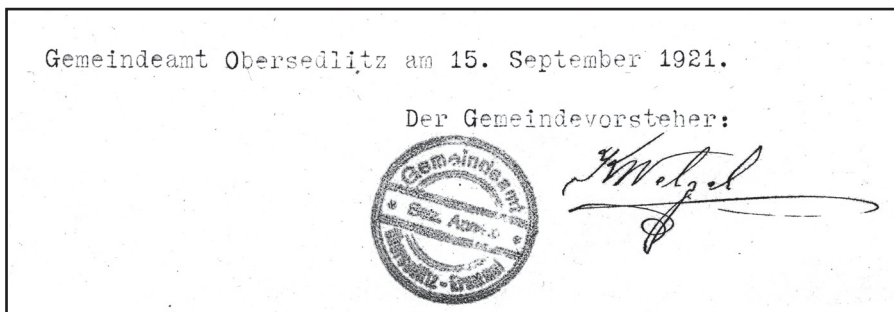
V roce 1901 se starostou stal **Hermann Matzke**. Narodil se 22. listopadu v 1858 Dobkovicích. Do Kramol přišel v říjnu 1894. Živil se jako zednický mistr v Kramolech a patřil k nejmajetnějším občanům. Ve dvacátých letech 20. století už vlastnil 12 domů (v Kramolech 4). Drtivou většinu majetku získal díky stavební konjunktuře. Starostoval do roku 1904.

Po Matzkem nastoupil do úřadu **Wilhelm Schöbitz**. Narodil se 5. února 1857 v Arnolticích (Arnsdorf, okr. Děčín). Do Kramol přišel 1. srpna 1893 a zakoupil zde dům (čp. 71). S manželkou Emmou (původem z Krásného Března) vychovával syna. Podobně jako Matzke, tak i jeho nástupce profitoval z velkého stavebního ruchu. Živil se totiž jako lokální výrobce cementu. Ve funkci starosty působil dlouhých 15 let – až do roku 1919. V úřadě musel reagovat na svízele světové války. Po jejím skončení přišel v listopadu 1918 například do přímého kontaktu s rozvášněným davem u Rýžovny (viz výše). Velkou část jeho agendy v tomto období zabíraly sociální věci – především snaha o zlepšení životních podmínek zdejších obyvatel.

Prvním starostou Novosedlic-Kramol, zvoleným již na základě nových demokratických voleb, se roku 1919 stal **Eduard Paul**. Narodil se 27. května 1874 v Probošově (Proboscht, okr. Ústí nad Labem) a pracoval jako průvodčí u československé dráhy. Do Kramol přišel v září 1896. Čtyřčlenná rodina Paulových žila v nájemním domě Hermanna Matzkeho (čp. 209) v Kramolech.

Otisk razítka Obecního úřadu Novosedlice-Kramoly (1920)

Podpis posledního starosty samostatných Novosedlic-Kramol Karla Welzela (1921). Welzel se krátce nato stal zároveň i prvním starostou sjednocené obce Střekov.

V Y H L Á Š K A .

Vláda československé republiky zamýšlí místní obce Novosedlice a Střekov v pol. a soudním okrese Ústí n/L v mezích dosavadních jejich katastrů sloučiti v jednu místní obec pod názvem Střekov.

O tom se činí ve smyslu § 1. zákona ze dne 18. března 1921 č. 117 sb. z. a n. veřejná vyhláška po dobu 8 dnů s podotknou že každému jest voňo k zamýšl. snému sloučení místních obcí Novosedlice a Střekov podati během další 8 denní lhůty dnem 26. září 1921 počínajíc připomínky.

Připomínky ty dlužno podati přímo u ministerstva vnitra v Praze.

Ministerstvo

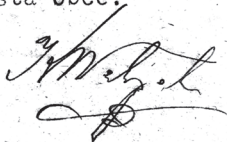
V Praze, dne 7. září 1921

Za ministra:

Vyvěšeno dne 26. září 1921

Sejmuto dne... 4. říjen 1921...

Starosta obce:

Vyhláška o budoucí integraci Novosedlic-Kramol a Střekova (1921)

Paula vystřídal v roce 1921 **Karl Welzel**. Narodil se 29. prosince 1870 v Chřibské (Kreibitz, okr. Děčín). S manželkou Marií vychovali čtyři děti a od dubna 1909 žili v nájemním bytě (čp. 173) v Kramolech. Zaměstnán byl jako vrchní průvodčí. Právě Karl Welzel spolu se svým střekovským kolegou Josefem Grusserem dovršili integrační snahy Novosedlic-Kramol a Střekova.

STAROSTOVÉ SJEDNOCENÉ OBCE A POZDĚJI MĚSTA STŘEKOVA

Na základě sčítání obyvatelstva v roce 1921 měly společně Novosedlice-Kramoly i Střekov 8 355 obyvatel a 550 domů. Existence obou sídelních útvarů už byla natolik propojená, že se vzájemná integrace stala logickým řešením jejich dalšího rozvoje. Spojení obou obcí navíc z praktických důvodů prosazovalo vedení firmy Schicht.

Na konci září 1921 bylo sloučení Novosedlic-Kramol a Střekova oznámeno vyhláškou obyvatelům. Ke spojení obou obcí došlo s účinností od 16. ledna 1922.

— Obecní volby ve Střekově. V neděli ko-
naly se ve Střekově obecní volby, jež mají
tento výsledek: němečtí soc. demokraté 1350
hlasů (v r. 1919 2641) a 13 mandátů, komuni-
stická strana 366 hl. (0) a 3 mandáty, Č e c h o -
v é 199 hlasů (0) a 2 mandáty, německá ná-
rodně-sociální strana 780 hlasů (640) a 6 man-
dátů, něm. křesťansko-sociální strana 739 hla-
sů (314) a 6 mandátů, německá nacionální
strana 776 hlasů (524) a 6 mandátů. — „Sozi-
aldemokrat“ označuje tento výsledek voleb za
porážku dělnického hnutí a socialismu a čte
prudké levity komunistům, kteří rozbitím soc.
demokracie dělnictvo těžce poškodili. Příznač-
ný je pro smýšlení německého dělnictva znač-
ný počet hlasů národně-sociální strany. Jak
patrně, ani nacionální radikalismus německé
soc. demokracie mnohým živlům v německém
dělnictvu nestačí.

*Český tisk informuje o výsledku komunálních voleb ve sjednoceném Střekově
(Národní listy z 22. srpna 1922)*

Otisk razítka Obecního úřadu Střekov před povýšením na město (1930)

Starý Střekov a **Novosedlice-Kramoly** se konečně sloučily v jednu obec nazvanou **Střekov**. V létě stejného roku měly proběhnout volby do již společného obecního zastupitelstva. Za zmínku stojí, že někteří obyvatelé Novosedlic-Kramol se zprvu nechtěli smířit s přejmenováním své obce. Převážilo však jedinečné historické pojmenování pro hrad, jeho okolí, či název železniční stanice. Možné budoucí komplikace prý také přinášel fakt, že Novosedlice už bylo v Československu několik. Konečným završením celé integrace bylo ustanovení ministra vnitra ČSR z 16. března 1929, podle kterého bylo určeno, že někdejší

obec Střekov (tzv. starý Střekov) se stane místní částí nazvanou **Střekov I.**, Novosedlice **Střekovem II.** a konečně Kramoly **Střekovem III.**

Prvním starostou nového sídelního útvaru se stal dosavadní starosta Novosedlic-Kramol **Karl Welzel**. Ten však v roce 1926 zemřel. Na jeho místo po volbách 1926 nastoupil učitel **Alfons Simmich**, který se narodil 11. října 1882 v Žacléři (Schatzlar, okr. Trutnov). Od dubna 1907 žil v novosedlickém nájemním bytě firmy Schicht (čp. 63). Původně vyučoval na chlapecké obecné škole a posléze řediteloval na živnostenské pokračovací škole. Úřad starosty vykonával až do roku 1933. Po válce byl odsunut a zemřel 27. listopadu 1956 v hesenském Ziegenhainu, dnešní součásti města Schwalmstadt (SRN).

Po volbách v roce 1933 se starostou Střekova stal **Vinzenz Repka**. Narodil se 7. května 1872 v České Lípě. Rovněž on pracoval jako drážní úředník. Repka byl spolu s tehdejšími zastupiteli hlavním iniciátorem snah o **vytvoření města Střekova**. Jejich tužby se naplnily vládním usnesením z 13. března 1936, Střekov se konečně stal městem a Vinzenz Repka prvním starostou města Střekova. Ve volbách roku 1938 již nekandidoval a dál žil v domě v Mozartově ulici (čp. 220). Po skončení války byl odsunut a zemřel dne 12. prosince 1959 v hesenském Wiesbaden-Biebrichu (SRN).

Vzniku města předcházela další průmyslový a stavební rozvoj obce Střekova. Je nutné zdůraznit, že firma Schicht měla zcela rozhodující podíl na dalším sídelním rozvoji obce. Řešením bytové otázky svých zaměstnanců zároveň vyřešila ubytovací problémy i Novosedlicím-Kramolům. První sídliště tu podnik postavil pro 90 dělnických rodin. Jeho budování probíhalo od června roku 1919 (Kojetická ulice). Druhá sídlištní kolonie vyrostla v letech 1919–1921 a nabízela 34 úřednických

bytů (sídliště nad bývalým střekovským Strojobalem). Třetí sídliště vzniklo na konci třicátých let na Kamenném vrchu. Zdejší domy zůstávaly majetkem firmy a byty byly za patřičný obnos přidělovány zaměstnancům Schichtových závodů.

V této době došlo k výstavbě školských zařízení a rozšiřovala se také občanská vybavenost. Roku 1927 byla v Kramolech postavena budova živnostenské pokračovací školy. V roce 1931 vznikla ve Střekově nová budova měšťanské školy. V roce 1932 obec nákladem 9 milionů zřídila novou obecnou 14 třídní školu a pro českou menšinu prozatímní trojtřídní obecnou školu.³ V letech

První starosta samostatného města Střekov

1931–1934 se dokončily další fáze kanalizace ve Střekově II. a III., (v I. až roku 1936), pro čištění obecních splašků před odtokem do Labe zřídila obec v letech 1931–1934 čistící stanici. V roce 1934 došlo ke stavbě krematoria. Obecní vodovod čerpající vodu z nových pramenů měřil kolem 50 km. Roku 1929 byl navrtán termální pramen u hranic s obcí Brná a lidové lázně zde vznikly roku 1933. Ještě před sloučením byl například v Novosedlicích-Kramolech postaven dětský azylový dům a o několik let později (1931) i Schichtovy lázně (po druhé světové válce Lázně Dr. Vrbenského).

Silnice pokrylo dláždění nebo asfalt. V letech 1923–1935 postavil stát zdymadla, roku 1936 pak nový labský most, na jehož výstavbě se Střekov podílel částkou 3 mil. Kč.⁴ Kromě 11 tisíc obyvatel a 1 133 domů je vidět, že obec Střekov svou nadstandardní vybaveností odpovídala spíše středně velkým městům. Na stejné úrovni byl sociálně-hygienický komfort i rozsah průmyslu. Náplní práce obecního a poté městského úřadu byla i péče o chudé, nezaměstnané či nezaopatřené děti.

³ Již od roku 1919 si zdejší Češi obecnou školu pronajímali (čp. 112) v pozdější místní části Střekov I.

⁴ Celková částka činila 15 milionů Kč. (Částky jsou zaokrouhleny. Pozn. aut.)

Bürgermeisteramt Schreckenstein.

Die Stadtvertretung Schreckenstein erlaubt sich, Euer Wohlgeborenen zu der am Sonntag, den 3. Mai 1936, um 10 Uhr vormittags, anlässlich der

Erhebung zur Stadt

im Festsaale der Bürgerschule in Schreckenstein stattfindenden

Feyer

höflichst einzuladen.

Der Bürgermeister:

W i n z e n z R e p k a.

Pozvánka starosty Repky k oslavě povýšení Střekova na město (1936)

V péči o školní záležitosti měl úřad na starosti nejen budovy a zaměstnance, ale střekovská radnice zajišťovala na náklady obce i stravovací kuchyně pro děti. V době nejhlubší hospodářské krize zorganizovala pro nezaměstnané v zimě 1933/34 výdej 79 055 bezplatných obědů (náklad 47 747 Kč). V prosinci 1937 vydala sociální komise přehled o podporách nezaměstnaných ve Střekově, který říkal, že komise disponovala státními vyživovacími poukazy pro 71 ženatých a 34 svobodných nezaměstnaných. Odborářskou pomoc tehdy dostávalo ještě 18 ženatých a 15 svobodných nezaměstnaných. Jen pro představu – státní poukazy pokryly dodávku 1 815 kg mouky, 198 kg tuku a 17 500 kg brambor.

Závěrem této kapitoly dějin Střekova je zapotřebí připomenout, že uvedení starostové náleželi k německé sociální demokracii (DSAP). Tato strana zvítězila ve Střekově ve volbách konaných 20. srpna 1922 (získala tehdy 13 zastupitelských mandátů) a dále ve volbách 30. listopadu 1930 (12 mandátů). Další volby 17. června 1938 již vyhrála Henleinova SdP se ziskem 29 mandátů z celkového počtu 36 členů zastupitelstva. Takový poměr (vítězná strana versus protistrany) se zde předtím sociální demokracii nepodařil. Výsledek odrážel frustraci z dlouhé hospodářské krize, národnostní napětí a jasně prozradil nálady a sympatie německého

Pomník prezidentu Masarykovi ve Střekově.

Čtk. — Střekov 26. dubna.

Ve Střekově u Ústí n. Lab. odhalen byl dnes pomník presidenta Masaryka. Slavnost odhalení spadá do doby povýšení Střekova za město. Německý poslanec dr. Mayer-Harting ve svém proslouvu pravil:

„Odhalení pomníku je pro Němce nejlepší příležitost, že jest možno býti poctivým občanem československého státu a současně zůstatí synem německého národa. Rakousko se rozpadlo, ježto nedovedlo rozřešit otázku mírumilovného soužití všech svých národností jako sobě rovných.

Poté promluvil předseda senátu Národního shromáždění dr. Fr. Soukup.

Informace o výstavbě pomníku prezidenta T. G. Masaryka ve Střekově se objevily i v celostátním tisku (Národní listy z 27. dubna 1936)

obyvatelstva v krizovém roce 1938. Nákladná a mimořádně demagogická propaganda SdP slavila úspěch.

V roce 1930 měl Střekov 9 919 obyvatel. O devět let později v 1939 zde žilo už 10 474 obyvatel. V průmyslu pracovalo 55,4 % lidí, v obchodě a dopravě 20,5%. Samostatně výdělečně činných potom 14,8 %. Ve službách nacházelo obživu 4,8 % obyvatelstva. Jen 0,9 % (což je zhruba 99 osob), našlo zaměstnání v zemědělství. Jen z této statistiky vidíme, jak se za posledních 100 let život Střekova asi změnil. Nemusíme ani uvažovat o 100 letech, stačí posoudit situaci v rozsahu 60 let.

Druhým starostou města Střekova města se roku 1938 stal ing. **Richard Brosche**. Narodil se 2. února 1884 v Janově Dole (Johannesthal, dnes součást Liberce). Studia započal na Státní průmyslové škole v Liberci a ukončil je na Vysoké škole technické v německém Karlsruhe. Poté pracoval i jako samostatný architekt v Duisburgu-Hambornu. V době první světové války bojoval na ruské a italské frontě. Po jejím skončení se přestěhoval do České Lípy a následně do Střekova.

V československém pohraničí Brosche navrhnul řadu velkých staveb (mj. kina, nemocnice, kostely). Na Ústecku konkrétně třeba ústecké kino Invalidů (1925) v dnešní Teplické ulici, dále střekovské kino Alhambra⁵ (1927) v ulici Varšavské nebo budovu kina v Libouchci.

Politicky činný byl například v negativistické Německé nacionální straně (Deutsche Nationalpartei), dále Německém turnerském svazu (Deutscher Turnverband), a německonacionálním Svazu Němců (Bund der Deutschen). Do Henleinovy Sudetoněmecké vlastenecké fronty (Sudetendeutsche Heimatfront) vstoupil v den jejího založení, tj. 1. listopadu 1933. Krátce před parlamentními volbami na jaře roku 1935 došlo k přejmenování této organizace na Sudetoněmeckou stranu (Sudetendeutsche Partei, SdP). Brosche se v rámci této strany aktivně angažoval prací v místní skupině SdP Střekov. Za své působení v době mnichovské krize obdržel nacistickou Medaili na paměť 1. října 1938. Přestože byl údajně také členem liberecké zednářské lóže „Latomia in den Bergen“, stal se později i členem Německé nacionální strany dělnické (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei, NSDAP). Za druhé světové války se stal vedoucím oddělení plánování a osidlování na ústeckém stavebním úřadě. Dne 2. července 1945 odešel do Duisburgu a zemřel roku 1965 v německém městě Aalen v jihozápadním Německu. Richard Brosche byl prvním nacistickým starostou Střekova a zároveň také posledním samostatným starostou vůbec. Během jeho starostování totiž došlo k připojení města Střekova k sousednímu Ústí nad Labem.

Otisk razítek Městského úřadu Střekov. První (ještě s českým nápisem) pochází z doby těsně před Mnichovem 1938. Druhé (již odříznutým nápisem v češtině) se používalo po německém záboru pohraničí do konce roku 1938.

⁵ V tomto kině proběhlo roku 1929 první promítání zvukového filmu na území Československa. Po druhé světové válce neslo název Revoluce. Od osmdesátých let 20. století v budově sídlí ústecké Činoherní studio.

Dne 9. října 1938 obsadily město Ústí nad Labem a celou přilehlou oblast jednotky nacistického Německa. Říjnové dny roku 1938 se staly pro většinu zdejších německých obyvatel dobou osvobození a nesly se ve znamení radosti. Jen ve stručnosti se dá konstatovat, že výsledkem vzniklé situace bylo rozbití Československé republiky a připojení pohraničních oblastí s většinou německy mluvících obyvatel k Německu. I město Střekov se stalo součástí německé Třetí říše. Kromě nekonečných oslav, koncertů a lidových veselí se hned začalo úřadovat podle německého pořádku. Začalo se jezdit vpravo, došlo k přejmenování ulic. Jen na ukázkou – Most dr. Eduarda Beneše dostal jméno po Hermannu Göringovi (Hermann-Görling-Brücke), Masarykova ulice (dnešní Střekovské nábřeží) byla přejmenována Adolf-Hitler-Ufer, apod. Okamžitě byly obstaveny židovské opuštěné domy a židovský majetek přešel pod komisionální správu. Majetek českých institucí a spolků na tom byl obdobně (nebo byl pod cenou prodán). Nastala národnostní a rasová persekuce. Na výročí 28. října 1938 byl ve Střekově za velké účasti obyvatel odstraněn Masarykův pomník a odklizen do městské stavební ohrady. Některé zdroje uvádějí, že byl vhozen do Labe. Kuriozně zní věta z ústeckého adresáře, kde autor u příležitosti oslav vánočních svátků cituje řeč tehdejšího ústeckého vládního prezidenta Hanse Krebse: „Nyní opět můžeme slavit tento svátek míru plní naděje a radosti! Jsme opět pány ve své vlastní zemi...“ Neuplynul ani rok a místní Němci poznali, co to jsou „mírové Vánoce“, škoda jen, že s nimi i miliony dalších lidí.

S využitím dosavadní organizace SdP se i ve Střekově začaly budovat lokální struktury NSDAP. Dne 11. ledna 1939 se ve Střekově konal funkcionářský apel s 950 vedoucími. Celkem těchto sjezdů proběhlo pět a 14. ledna 1939 potvrdily vytvoření okresního vedení nacistické strany (NSDAP – Kreisleitung Aussig). Stranická příslušnost a rasová čistota se staly nezbytným předpokladem k výkonu nejednoho zaměstnání a především k výkonu veřejných funkcí. Na střekovském městském úřadě to platilo zvláště. Okupace pohraničí přinesla ve správě obce zásadní změny. Došlo k postátnění samosprávy jmenováním starosty a jeho dvou zástupců, tzv. přidělců (všichni ustanoveni na 12 let), úřadem říšského landráta. Území odstoupené Německu v Mnichově se stalo Říšskou župou Sudety (Reichsgau Sudetenland) s novým systémem úřadů, a s důsledným uplatněním tzv. vůdcovského principu. Starosta mohl vztáhnout každou záležitost na sebe, radní netvořili žádné kolegium ani nedělali společná rozhodnutí. Fungovali už jen jako starostovi poradci. Navíc k obecní správě patřil zmocněnec NSDAP, zajišťující soulad obecní správy s programem nacistické strany. Konec střekovské samostatnosti na sebe nenechal dlouho čekat.

Město Ústí nad Labem (spojené se Střekovem dvěma mosty a společnou poliční dopravou) činilo Střekovu časté námluvy ke spojení. Důvodem nebyla jen vzájemná propojenost, ale i ziskovost. Daňové zvýhodnění většího celku (a vyšší příjmy do městského rozpočtu) vypadaly lákavě. Totalitní nacistický stát ovšem zbytečně dlouhé diskuze netrpěl. **Nářízením o rozčlenění Říšské župy Sudety z 29. dubna 1939** byl vytvořen městský okres Ústí nad Labem. **K městské obci Ústí nad Labem byly na jeho základě přičleněny k 1. květnu 1939 Střekov, Trmice, Předlice, Bukov, Stríbrníky, Hostovice** a tím vzniklo tzv. **Velké Ústí**. Nový starosta tohoto útvaru, tzv. vrchní starosta, měl vést městskou správu v plné a výlučné odpovědnosti. Střekov tak (spolu s ostatními přičleněnými obcemi a městem Trmice) přišel o svou samostatnost. Městská i partajní reprezentace Střekova s tímto aktem nesouhlasila. Svůj nesouhlas někteří dokonce projevíli odmítnutím postů v ústecké městské správě. I když se nám dnes celý akt sjednocení jeví jako nedemokratický, přesto bylo vytvoření Velkého Ústí logickým důsledkem správních, dopravních a hospodářských potřeb. K tomuto aktu se navíc schylovalo už několik let. K podobné integraci navíc došlo třeba i v sousedním městě Děčíně. Nakonec se tento krok osvědčil a Střekov (i s dalšími obcemi a městem) zůstal pevnou součástí Ústí nad Labem i po roce 1945.

V čele správy města Ústí nad Labem stál po roce 1945 předseda Městského národního výboru Ústí nad Labem. Přičleněné obce spravovaly do roku 1947 úřadovny národního výboru (NV). Jako předseda střekovské úřadovny pracoval **Antonín Barvínek**, původním povoláním řidič. Narodil se 30. července 1905 v Trebenicích a před válkou pracoval jako řidič u firmy Schicht. Střekov neopustil ani za nacistické okupace. Dokonce se dal hned v květnových dnech do služeb revolučního NV a zajistil pro něj vojenskou výbavu po jednotkách SS, která se nacházela v budově měšťanské školy. Obvodní úřadovny NV v Ústí nad Labem fungovaly do roku 1948.

K novému zavedení částečné samosprávy městské čtvrti Střekov došlo až po 47 letech. Ve městě Ústí nad Labem tehdy žilo 79 % všech obyvatel jinak celkem malého ústeckého okresu.⁶ Proto byl vypracován další plán ještě užší integrace obcí a měst k Ústí nad Labem. Jednalo se o přičlenění obce Chlumec k městu

⁶ Ústí nad Labem se rychle rozrůstalo v důsledku rozvoje průmyslu a s ním spojené nové výstavby. Dále pak v souvislosti s integrací menších obcí, v nichž někdy nefungovaly NV (často totiž nebylo vlastně z koho vytvořit správní úřad), případně kvůli likvidaci obcí v důsledku těžby hnědého uhlí.

Chabařovice⁷ a jejich připojení k Ústí spolu s Neštěmici. A protože vznikl jeden velký městský celek a přece jen v okrese nějaký zbytek samostatných obcí zbyval, bylo zřejmé, že musí dojít ke změně správního systému.

Dne 23. ledna 1986 přijala Česká národní rada zákonné opatření (č. 1/1986 Sb.) o národních výborech v okrese Ústí nad Labem. Správu města i okresu Ústí nad Labem od té doby vykonával jeden Národní výbor města Ústí nad Labem. Ve zbývajících deseti obcích, které si svou samostatnost udržely, dál fungovaly NV. Základní pravomoci (vymezené statutem) na území města vykonávalo 6 obvodních národních výborů

a správní území města se dělilo na městské obvody. Ve Střekově byl proto ustanoven **Městský obvod Ústí nad Labem 6**, který zahrnoval tyto městské části: Brná nad Labem, Církvice, Kojetice, Sebužín, Střekov, Svádov, Olešnice, Olšinky a Nová Ves.

Prvním předsedou ObNV 6 se 25. června 1986 stal **Jaroslav Šafr**. Na vlastní žádost byl 15. září 1989 uvolněn z funkce a na jeho místo byl ve stejný den zvolen **Jiří Procházka**.

Po listopadu roku 1989 se složení poslanců NV města Ústí nad Labem změnilo. V čele města se vedle KSČ a dalších stran Národní fronty objevili zástupci nových politických subjektů. Rekonstrukcí prošla i pléna obvodů. Ve střekovském městském obvodu 6 bylo podle Ústavního zákona č. 14 na mimořádném plenárním zasedání dne 29. března 1990 odvoláno 26 poslanců a volné mandáty doplněny na základě návrhů předložených Občanským fórem, Stranou zelených a Československou stranou socialistickou. Ve funkci starosty pokračoval **Jiří Procházka**, který na svém místě setrval do nových komunálních voleb konaných 24. listopadu 1990. V nich se starostou obvodu Střekov stal **Ivan Charvát** za Občanské fórum.

Před volbami se novým zákonem o obcích město Ústí nad Labem zařadilo mezi statutární města. Tehdy také na celém území Československé federativní republiky ukončily činnost NV a vystrídaly je obecní či městské úřady. V Ústí nad Labem vznikl **Úřad města Ústí nad Labem**. Dne 1. července 1992 jej nahradil **Magistrát města Ústí nad Labem**. Fungování obvodů zůstalo nezměněno. Po komunálních

Otisk razítka Českého národního výboru Střekov z období krátce po skončení druhé světové války (1945)

⁷ Pevně se počítalo se s tím, že Chabařovice budou vyuhleny a Chlumeck se stavebně rozroste až k Ústí nad Labem.

volbách v roce 1994 Ivan Charvát ve starostování pokračoval (reprezentoval však již Občanskou demokratickou stranu). Jako vítěz vzešel z voleb i v roce 1998 a 2002. Dne 7. listopadu 2006 jej ve funkci vystřídal **Vlastimil Žáček** (ODS). V listopadu 2010 za ODS postoupila na post starosty **Miroslava Lazarová**. Dne 14. listopadu 2014 se starostou stal Ing. **Miroslav Štráchal** (bez politické příslušnosti). V současnosti vede střekovskou radnici starostka z hnutí Pro!Ústí Ing. **Eva Outlá**.

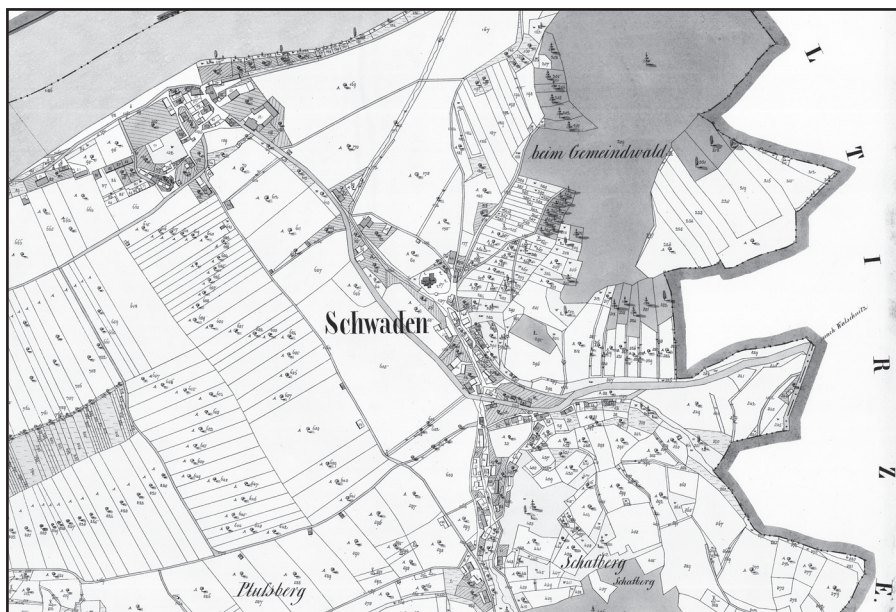
II. SVÁDOV

Obec **Svádov** (Schwaden) leží ve výšce 152 m n. m. a v minulosti patřila mezi významnější obce Ústecka. Její existenci vždy značně ovlivňovala doprava. Například v 19. století výstavba trati a železniční zastávky, později státní silnice Ústí nad Labem – Střekov – Velké Březno – Děčín. Významný byl i přívoz s protějšními Neštěmicemi, který mohly využívat i těžké povozy. Ve feudální době byl Svádov sídelním místem vrchnosti se zámkem a dvorem. Původní zámek ale vyhořel v roce 1814. Před rokem 1848 na něm sídlil statek, který patřil k panství Ploskovic. Svádov měl vždy vlastní faru. Do její působnosti patřily i obce v současnosti spadající pod ÚMO Střekov – bývalý Budov (Budowe), Kojetice (Kojeditz), Nová Ves (Neudörfel), Sedlo (Sedel), Olšinky (Wolfschlinge) a Olešnice (Waldschnitz).

Po vytvoření samostatné farnosti v Novosedlicích zůstaly při faře ve Svádově Olšinky, Olešnice a Budov. Dosažením samostatnosti ve správě obce roku 1850 se součástí obce Svádov stala osada Olšinky. V roce 1869 přibýly dvě osady – Valtířov a Olešnice, které se osamostatnily až roku 1911. Společné soužití Olešnice a Valtířova trvalo do roku 1952. Tehdy Olešnice získala svou správní samostatnost, která jí zůstala až do roku 1960. Následně byla přičleněna jako osada opět ke Svádovu. Tamtéž byl navíc 1. června 1960 připojen Budov.⁸

Pod Svádov spadaly od poloviny roku 1960 osady Olešnicie, Olšinky a Budov. Samostatně fungovala až do roku 1980. V roce 1960 měl samotný Svádov asi 850 obyvatel, Olšinky 370, Olešnice 130 a Budov 36 obyvatel. Rozhodnutím plenárního zasedání ONV v Ústí nad Labem byl Svádov se svými osadami k 1. červenci

⁸ Budov byl samostatnou obcí v letech 1850 – 1950. V letech 1950 – 1960 spadl jako osada pod obec Březí.

Obec Svádov na Císařském otisku stabilního katastru v roce 1843 (ČÚZK)

Pohled na svádovský kostel sv. Jakuba Většího, v pozadí vrch Hradiště (1903)

Otisk razítka Obecního úřadu Svádov z doby první republiky (1936)

1980 přičleněn k městu Ústí nad Labem. Osada Budov ztratila tímto dne charakter části obce a stala se jen pomístním označením.

Zemědělství a ovocnářství bylo vždy hlavním zdrojem obživy obyvatel Svádova. Ve druhé polovině 19. století začali někteří z nich dojíždět za prací do okolí. Z našich „střekovských“ obcí se jednalo o zemědělsky nejvíce prosperující ves. Tomu také odpovídalo i silnější zastoupení řemeslníků, obchodníků a hostinských. Nikdy zde nesídlil průmyslový podnik. Ještě v polovině 17. století zde žilo 10 rolnických rodin v 9 domech.

V roce 1787 vzrostl počet domů na 47 a o sto let později na 77 domů, v nichž žilo 429 lidí. V Olšinkách stálo tehdy (1886) 12 domů s 68 obyvateli a v Olešnici 31 domů se 167 obyvateli. Svádov se postupem času dále rozrůstal – až na 144 domů a 1212 obyvatel v roce 1934. Zemědělská výroba se v této době pomalu upozadovala. Před 2. světovou válkou již více než 55 % obyvatel živilo sousední průmyslové podniky ve Střekově, Ústí nad Labem a Neštěmicích. Dalších 18 % zaměstnával obchod nebo doprava.

Sociálně demokratické samosprávy v obci vystřídala vítězná SdP v roce 1938 a nakonec Hitlerova Třetí říše. S odsunem německého obyvatelstva v roce 1946 se Svádov vyrovnával snadněji než jiné vsi. Solidní domy a vily totiž lákaly nové osadníky. Přesto nikdy nedosáhl předválečného stavu obyvatel. Největšího poválečného počtu obyvatel dosáhl v roce 1961, kdy zde žilo 807 lidí.

STAROSTOVÉ SVÁDOVA V LETECH 1850–1945

(1849) 1850–1866

Josef Weiss, rolník (čp. 14), narodil se 19. dubna 1814 ve Svádově, zemřel v roce 1882

1866–1872

Heinrich Schams z Olšinek. Původně pocházel ze Staňkovic (Stankowitz, okres Litoměřice) a do obce se přizemil, podařilo se mu zadlužit, dvůr i dům musel opustit, zemřel zchudlý v Ústí nad Labem

1872–1876

Hermann Hermann rolník (čp. 2), narodil se 12. března 1825 ve Svádově, zemřel 2. března 1889

Starosta Svádova Josef Weiss (vlevo) a starosta Josef Schaffèr

1876–1882

Anton Schneider, obchodník (čp. 52), narodil se 19. března 1840 ve Svádově

1882–1898

Franz Böhnisch, rolník (čp. 43), narozený 25. února 1839 ve Svádově, zakladatel místního hasičského sboru, zemřel 22. února 1900 ve Svádově

1898–1901

Gustav Stoy, obchodník se smíšeným zbožím (čp. 79), narozený 14. října 1846 ve Svádově, zemřel 9. května 1901

1901–1903

Anton Pieke, rolník (čp. 18), narodil se 2. dubna 1836 ve Svádově, v lednu 1911 se přestěhoval do Varvažova a zde později i zemřel

1903–1904

Emanuel Babinsky, obchodník a zemědělec (čp. 44), narodil se 26. července 1840 ve Střekově, zemřel 4. července 1917

1904–1908

Josef Böhnisch, syn Franze Böhnische (čp. 43), narozený 22. května 1842, zemřel 28. prosince 1909

1909–1918

Josef Windrich, rolník (čp. 47), narozený 12. května 1866 v Libově (Lieben), domovské právo nabyl do Svádova, kde bydlel od 22. února 1892, v roce 1921 se živil jako převozník

1919–1923

Franz Kündiger, (čp. 117), narozený 2. února 1870 v Košťově (Kosten), do Svádova přišel v roce 1908, pracoval v pobožce konzumního spolku Vorwärts Ústí nad Labem

1923–1927

Karl Püschner, stavebník, narodil se 2. května 1884 v Olešnici, ve Svádově pobýval od 26. srpna 1913

1927–1931

Rudolf Lischka, strojník (čp. 51), narozený 6. listopadu 1875 v Prosmykách, do Svádova přišel 1. června 1913, zaměstnanec na dráze, domovské právo tu získal v roce 1924

1931–1938

Josef Schaffer, drážní úředník z Olšinek (čp. 60), narozen v Ostrém (Neuland, okr. Litoměřice) 28. října 1884

1938–1945

Ernst Richter, povoláním krejčí (čp. 60), narodil se 1. června 1898 v Třebušíně (Triebusch, okr. Litoměřice), od 1. června 1938 místní vedoucí SdP, kde byl členem od roku 1935

PŘEDSEDOVÉ MNV SVÁDOV V LETECH 1945–1980

1945–5/1946

Arnošt Jandourek

5/1946–6/1946

Jaroslav Nedělka

6/1946–7/1947

František Koch

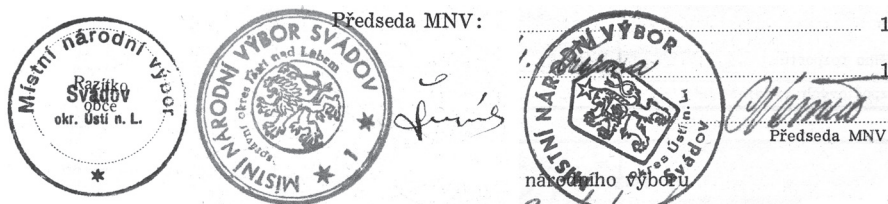
7/1947–8/1947

Jindřich Němec

1947–1948

Josef Štícha

	1948–1951
Stanislav Host	
	1951–1953
Šupík Alois	
	1953–1957
Jaroslava Janoušová	
	1957–1968
Jindřich Němec	
	1969–1971
Václav Ptáček	
	1972–1980
František Vrána	

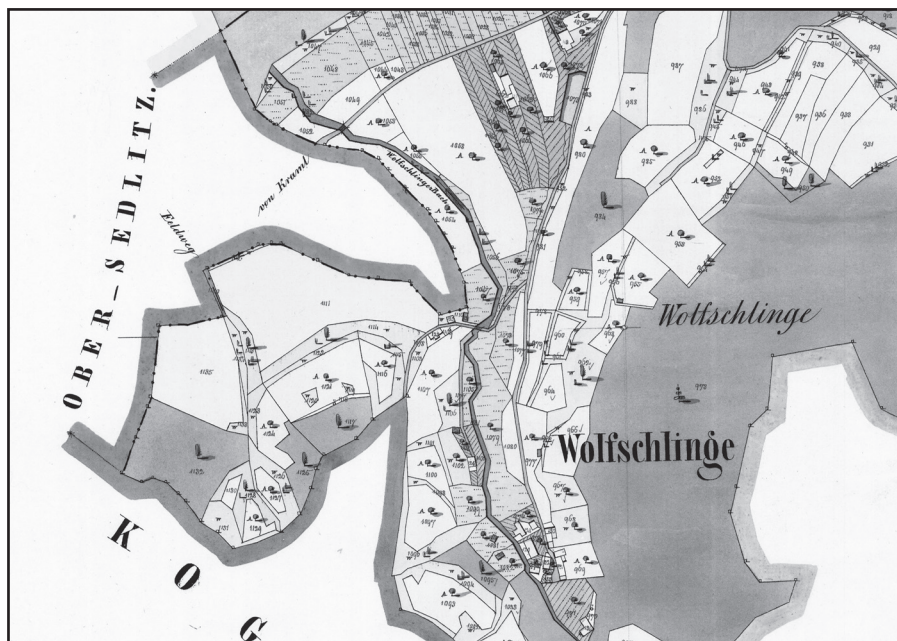

Razítka MNV Svádov (1946, 1951 a 1963)

III. OLEŠNICE A OLŠINKY

Olešnice, ves ležící 5 km od Ústí nad Labem, se po roce 1849 stala osadou Valtířova. Původní české jméno Volešnice bylo v němčině převedeno na Volšnic (Volschnitz) a mylným spojením s Wald (les) změněno na Waldschnitz. Obec je též uváděna jako Vlčíněves. V tomto případě je foneticky vyjádřen název Volšnic (Wolfschnitz, Wolf = vlk) a potom zase počestěn na Vlčíněves.

Olšinky, ležící asi 2 ½ km od Ústí nad Labem, se staly osadou Svádova. Německy se obec nazývala Wolfschlinge kvůli komolení českého Volšinka (spisovně Olšinka, ve smyslu malá Olšina). Dokonce se objevila i varianta Vlkopesy. Tu údajně zavedl F. Palacký a s tímto názvem je obec uváděna i v některých místopisech po roce 1850. Olšinky byly v minulosti značně propojeny se Svádovem – jeho obyvatelé sem chodili na poštu, faru i do školy.

Olšinky na Císařském otisku stabilního katastru v roce 1843 (ČÚZK)

Jak Svádov, tak Olešnice i Olšinky patřily původně ke svádovskému statku, jenž byl součástí alodiálního panství v Ploskovicích. Ke Svádovu patřil po roce 1869 i Valtířov, který byl po roce 1849 stále malou osadou. V roce 1887 měl pouze 6 domů (včetně kostela) a 56 obyvatel. Olšinky, Olešnice i Valtířov stavěly do obecní rady a obecního výboru Svádova své zástupce. Valtířov jednoho do rady, a tři do obecního výboru, ostatní po jednom zástupci do rady a do obecního výboru. K opětovnému osamostatnění Valtířova s osadou Olešnice došlo v roce 1911. Olšinky si své místo u obce Svádov udržely napořád. Olešnice si na svou samostatnost počkala až do roku 1952. Tehdy se odloučila od Valtířova a vznikla samostatná obec Olešnice. V jejím čele stál NV a jeho prvním předsedou se stal **František Miláček** (1952–1954) a jeho následovníkem **Antonín Hráský** (1954–1960). Svou samostatnost si obec udržela pouze do roku 1960. Již předtím (1959) byli soukromě hospodařící zemědělci v Olešnici nuceni vstoupit do JZD Svádov. Svádovské družstvo se tak stalo předstupněm dalšího integračního procesu.

V roce 1960 měla Olešnice 130 obyvatel a Olšinky 370. Vzdálenost Olešnice od Svádova je asi 1 km. Se sloučením projevily souhlas jak orgány obou obcí, tak

Hostinec Domov veteránů v Olešnici (1906)

veřejné schůze občanů. Proto byla Olešnice včleněna jako osada tentokrát do Svádova. Stalo se tak rozhodnutím pléna ONV Ústí nad Labem z 28. dubna 1960 s účinností k 1. červnu 1960. Vznikla tak obec Svádov s osadami Budov (ten se odloučil od obce Březí), Olšinky a Olešnice.

A stejným Rozhodnutím pléna ONV v Ústí nad Labem ze dne 26. června 1980 (s účinností od 1. července 1980) byla samostatná obec Svádov sloučena s městem Ústí nad Labem. Stejným rozhodnutím zanikla osada Budov. Důvodem byl úbytek obyvatelstva. Olešnice, Olšinky i Svádov se staly součástí Ústí nad Labem. Během dalšího integračního procesu (1986) zůstala situace pro námi sledované obce beze změny. Pouze přešly pod správu Národního výboru města Ústí nad Labem – a to na Městský obvod Ústí nad Labem 6 (Střekov). Platnost obvodů se nezměnila ani po roce 1990. Naše obce jsou spravovány Úřadem městského obvodu Ústí nad Labem – Střekov.

V obou obcích se lidé vždy živili zemědělstvím, popřípadě ovocnářstvím a pěstováním zeleniny. I když byla původně větší Olešnice (v roce 1885 měla 30 domů, kdežto Olšinky jen 12), Olšinkám se ji podařilo předstihnout. Ve druhé polovině 19. století totiž Olšinkám pomohla poloha při Labi, bližší zdroje práce

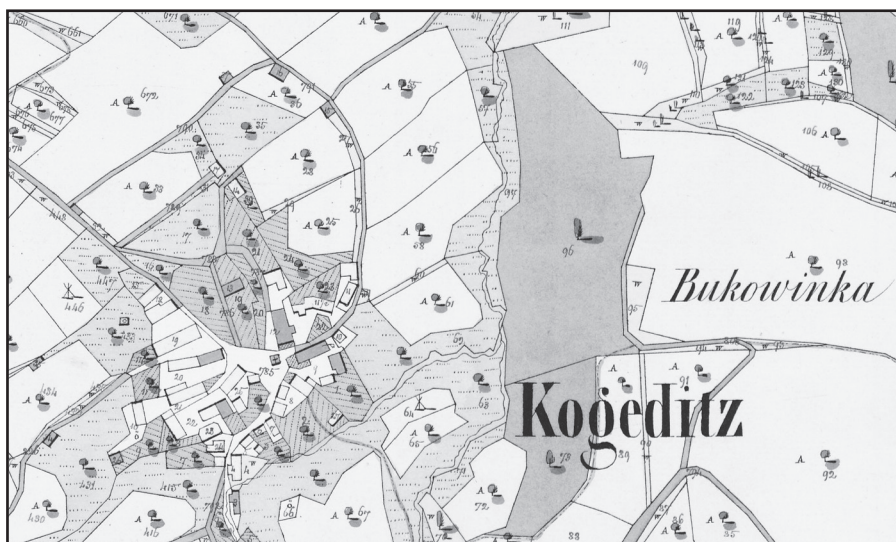
Málo známý snímek loděnice v Olšinkách (1936)

v nedalekých Kramolech a nakonec i poblíž položená chemická továrna.⁹ Dalším větším podnikem byla loděnice Heinricha Struppeho, která navázala na činnost starší loděnice svádovského loďáře Wilhelma Tscherneye. V Olešnici byly tou dobou pouze 2–3 hostince a několik živností. V počtu hostinců na tom byly Olšinky stejně, avšak živnostníkům se zde vedlo o poznání lépe. Nacházelo se zde např. pekařství, pokrývačství a malé dílny ševců, holičů a krejčích.

Olešnice měla v roce 1930 248 obyvatel a rozrostla se na 40 domů, zato Olšinky 68 domů, kde žilo 690 obyvatel. Dokonce i podíl českých obyvatel rostl – v Olšinkách žilo tehdy 118 Čechů a v Olešnici 33.

Po druhé světové válce došlo k vysídlení původních německých obyvatel. Živnosti a domácí výroba zanikly. Obživu zemědělců zajišťovalo především JZD. Další část obyvatel našla obživu např. v loděnici v Olšinkách či dojížděla za prací do nedalekého Ústí nad Labem.

⁹ Chemička zřízená v roce 1883 fungovala ještě ve druhém desetiletí 20. století. Specializovala se na výrobu barev a octa.

Obec Kojetice na Císařském otisku stabilního katastru v roce 1843 (ČÚZK)

IV. KOJETICE

Obec Kojetice leží na severním úpatí vrchu Ostrý ve výšce 318 m n. m. Její celková rozloha činí 175 ha.

Do roku 1850 patřily Kojetice (jako součást svádovského statku) k alodiálnímu panství Ploskovice. Kdysi zde býval malý panský dvůr. Ještě v době vrchnostenské správy (1654) tu žilo v 11 domech 5 rodin sedláků a 6 rodin rolníků. Už o sto let později (1787) se ale počet domů zdvojnásobil na 22. Za dalších sto let (1887) ale přibyly pouze čtyři domy (26).

Zdejší obyvatelstvo se věnovalo především zemědělství. Dařilo se zde i ovocnářství, chmelu a chovu koní. Kromě obchodu se zemědělskými produkty zajišťovala obživu obyvatel i řemesla – působil zde švec nebo truhlář. Fungoval zde i koloniál a hostinec. V roce 1854 žilo v obci 149 obyvatel, v roce 1886 ve 26 domech 161. V podstatě nejprůhodnější dobou pro rozvoj obce byla první desetiletí 20. století. Z 29 domů (1907) se obec rozrostla na 37 domů (1930). Žilo zde také 264 obyvatel – z toho 3 Češi.

Na poštu, faru, školu i železniční a četnickou stanici museli místní až do Novosedlic. Nejlepší možnost získat zaměstnání totiž byla na území dnešního Střekova,

Pohled na Kojeticice ze severovýchodu, Schneiderův hostinec a náves ze silnice od Novosedlic-Kramol (1900)

respektive Novosedlic-Kramolů. Zde se totiž nacházelo několik prosperujících závodů.

V roce 1939 žilo v Kojeticích 234 obyvatel německé národnosti. Po jejich vysídlení se ale obec nepodařilo zcela dosídlit. V Kojeticích se postupem času projevoval citelný pokles obyvatel a neobydlené domy chátraly. V roce 1957 zde žilo ve 28 domech asi 100 lidí.

Obecní úřad po válce nahradil NV, obec si samostatnost udržela až do roku 1964.

MNV Kojeticice prakticky nefungoval již v průběhu roku 1963. Po rezignaci předsedy se nedařilo svolávat usnášeníschopné plénum nebo radu. Vyřizována nebyla běžná agenda ani žádosti občanů. Obec proto spravoval uvolněný tajemník MNV Malečov. Navíc bylo jasné, že ani další volby nemůžou přinést solidní řešení. Z tohoto důvodu byly Kojeticice přičleněny ke střediskové obci Malečov. Stalo se tak rozhodnutím ONV Ústí nad Labem z 19. prosince 1963 s účinností od 1. ledna 1964. Kojeticice se staly spolu s Březím, Malečovem, Němčím a Pohořím místní částí obce Malečov.

Další rozsáhlý integrační proces proběhl v roce 1980. Tehdy se sice Kojeticice vymanily ze správy Malečova, ale zároveň byly jako místní část připojeny

(od 1. července 1980) k městu Ústí nad Labem. Po roce 1986 Kojetice spadaly pod správní pravomoc Městského obvodu 6 (Střekov).

Starostové Kojetic se vesměs zabývali zemědělstvím. Pouze jeden z nich byl zaměstnán v Schichtově továrně. Ačkoliv všichni nabyli domovské právo do Kojetic, většina z nich se narodila v nedalekém okolí a do vsi se přizpůsobila. Pouze dva ze starostů porušují pravidlo a do Kojetic přišli odjinud – až z Heřmanova (Hermersdorfu, okr. Děčín).

Otisk razítka Obecního úřadu Kojetice (1921)

STAROSTOVÉ V KOJETICÍCH

1876

Anton Stolle (čp. 7), narozen 6. ledna 1818 v Kojeticích

1885–1895

Josef Stoy (čp. 14), narozen roku 1829 v Budově, domovskou příslušnost získal do Kojetic

1895–1898

Wilhelm Tscherney (čp. 1), narozen 18. srpna 1864 ve Svádově, v Kojeticích od roku 1874, domovskou příslušnost získal do Kojetic

1901–1904

Josef Klingohr (čp. 8), narozen 16. srpna 1856 v Heřmanově, do Kojetic přišel v roce 1880

1904–1910

Franz Schneider (čp. 2), narozen 31. března 1866 v Heřmanově, domovskou příslušnost získal do Kojetic

1910–1919

Anton Arlt (čp. 20), narozen 1. dubna 1873 v Kojeticích

1919–1928

Josef Weinert (čp. 15), narozen 16. března 1875 ve Svádově, do Kojetic přišel 14. listopadu 1908, zaměstnán ve firmě G. Schicht

1928–1945

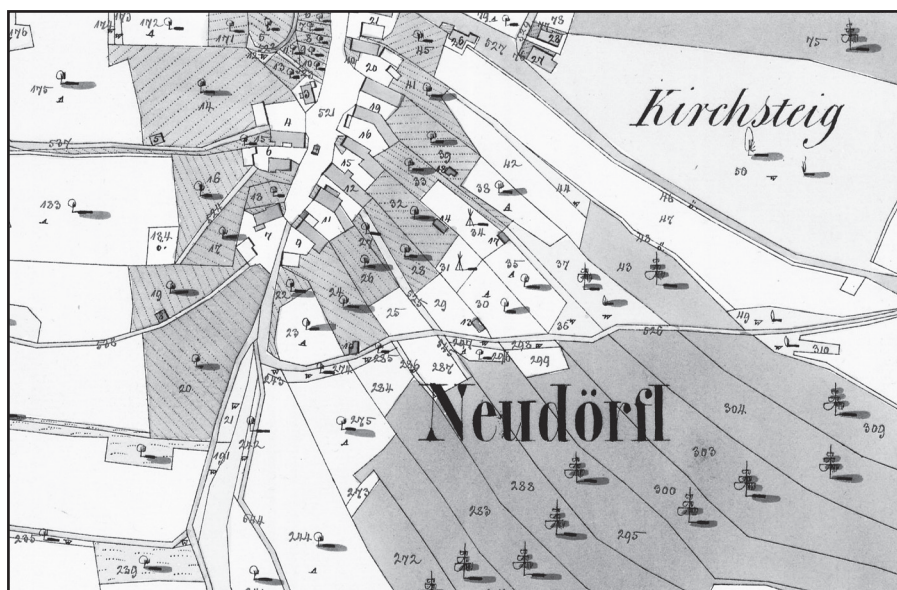
Josef Tscherney (čp. 1), narozen 4. ledna 1891 Kojetice

PŘEDSEDOVÉ MNV V LETECH 1946–1963

	1946
Jaroslav Procházka	
	1946–1947
Antonín Špitálský	
	1948–1950
Oldřich Zajíček	
	1950–1957
Václav Rypka	
	1958
Antonín Procházka	
	1959
Marie Pýchová	
	1959–1960
Václav Rypka	
	1960–1963
Václav Herclík	
	1963
Bedřich Vlk	

Otisky razítek MNV Kojetice (1946 a 1949)

Nová Ves na Císarském otisku stabilního katastru v roce 1843 (ČÚZK)

V. NOVÁ VES

Nová Ves (Neudörfel), k níž patřily po roce 1850 i osady **Sedlo** (Sedel) a **Průčelí** (Prutschel), leží v Českém Středohoří ve výšce 403,8 m n. m. Sedlo potom až ve výšce 485 m n. m. Jihovýchodně od Nové Vsi se vypíná vrch Vysoký Ostrý s výškou 583 m. Vsi vedla okresní silnice Ústí nad Labem–Malečov. Nacházela se zde pošta i škola. Nejbližší železniční stanici měli obyvatelé Nové Vsi ve Střekově.

Ves vždy patřila k panství Střekov. V roce 1532 tu stály čtyři obydlené dvory, o sto dvaadvacet let později (1654) žilo ve třinácti domech dvanáct rolníků a jeden domkař (jeden dům zůstal neobydlen). Obyvatelé byli vždy odkázáni na zemědělství, ovocnářství. Od druhé poloviny 19. století nalézali práci v továrnách v Kramolech a Novosedlicích. Ale rozvoj obce rozvoj průmyslu příliš nepoznamenal. Zatímco v roce 1787 zde stálo 22 domů, o sto let později se jejich počet navýšil na pouhých 25. V Průčelí stály v roce 1886 dva domy a v Sedle čtyři (z toho jedna lobkovická hájovna). Obyvatel přibývalo též jen poskovnu – od 128 v roce 1886 ke 145 v roce 1907. Nejvyššího počtu stálých obyvatel obec dosáhla v roce 1930. Tehdy zde žilo 210 lidí (se Sedlem dohromady). Celých 47,7 % místních už tenkrát docházelo

Náves Nové Vsi s hasičskou zbrojnicí (1903)

pracovat do průmyslových podniků ve Střekově. Ještě během druhé světové války (1944) počet obyvatel poklesl na 161.

Původní obyvatelé, vesměs německé národnosti (v roce 1930 žili dva Češi v Nové Vsi a jeden v Sedle), byli v letech 1945–1946 vysídleni. Po nich do obce přišli noví osídlenci. Těch však nebylo mnoho a část z nich postupem času raději odešla za prací do města. V roce 1950 měla Nová Ves pouhých 119 obyvatel a stálo zde 28 domů, v osadě Sedlo pak žilo sedm obyvatel a stály tři domy. Přidáme-li si k tomu rozsáhlou bytovou a průmyslovou výstavbu ve Střekově, není divu, že i Nová Ves podlehla integračním tendencím.

Usnesením pléna ONV Ústí nad Labem z 22. dubna 1976, s účinností od 1. července 1976 se Nová Ves stala místní částí města Ústí nad Labem, a sice jeho části Střekova. Tím přišla Nová Ves o svoji samostatnost.

STAROSTOVÉ NOVÉ VSI V LETECH 1850–1945

Všichni zdejší starostové pocházeli ze starousedlých německých zemědělských rodin. Narodili se buď přímo v Nové Vsi, nebo se sem přistěhovali z jejího nejbližšího okolí.

1876–1898

Franz Baume (čp. 9), narozen 2. ledna 1828 v Nové Vsi

1898–1916

Josef Kleinbauer (čp. 26), narozen 26. července 1862 v Nové Vsi, povoláním tesař

1923–1934

Franz Wagner (čp. 11), narozen 11. srpna 1884 v Čeřeništi (Tschersing, okr. Ústí nad Labem), domovskou příslušnost nabyl do Nové Vsi, kam se přizemnil rou 1909

1934–1938

Wenzel Kleinbauer (čp. 20), narozen 15. února 1897 v Sedle, do Nové Vsi přibyl 1. března 1920, pracoval v truhlárně u firmy G. Schicht

1938–1945

Josef Focke (čp. 16), narozen 6. srpna 1908 v Nové Vsi

Do dnešní doby se dochovalo pouze několik otisků předválečných razítek Obecního úřadu Nová Ves (1922)

PŘEDSEDOVÉ MNV V LETECH 1945–1976

1945–1946

Václav Biňovec

1946–1950

František Novák

1950–1954

Josef Handlík

6/1954–10/1954

Jaroslav Kopřiva

1954–1958

Jaroslav Morávek

1958–1961

Ladislav Strnad

1961–1962

Jaroslav Kopřiva

	1962–1963
Josef Kajzr	
	1963–1964
Pavel Bartoš	
	1964–1974
Jaroslav Morávek	
	1974–1976
Jaroslav Kůstka	

Otisky razítek MNV Nová Ves (1949 a 1974)

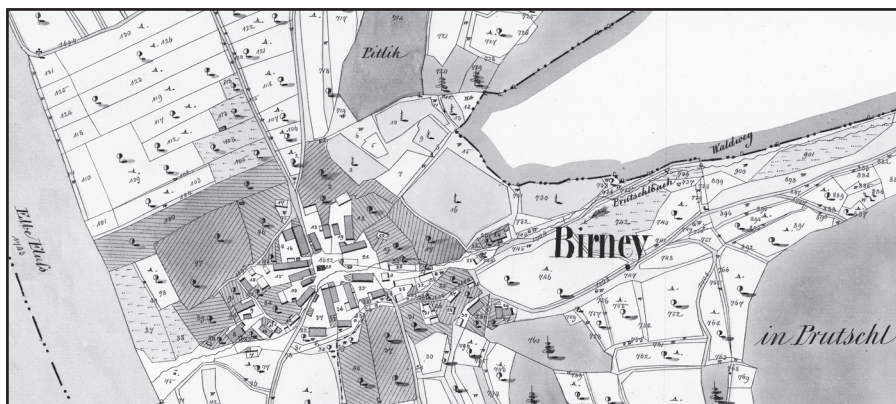
VI. BRNÁ

Brná (Birnai) se rozkládá při ústí Průčelského potoka a je obklopena svahy labského údolí. Patřila vždy k církvické farnosti a škola zde působila již roku 1780.

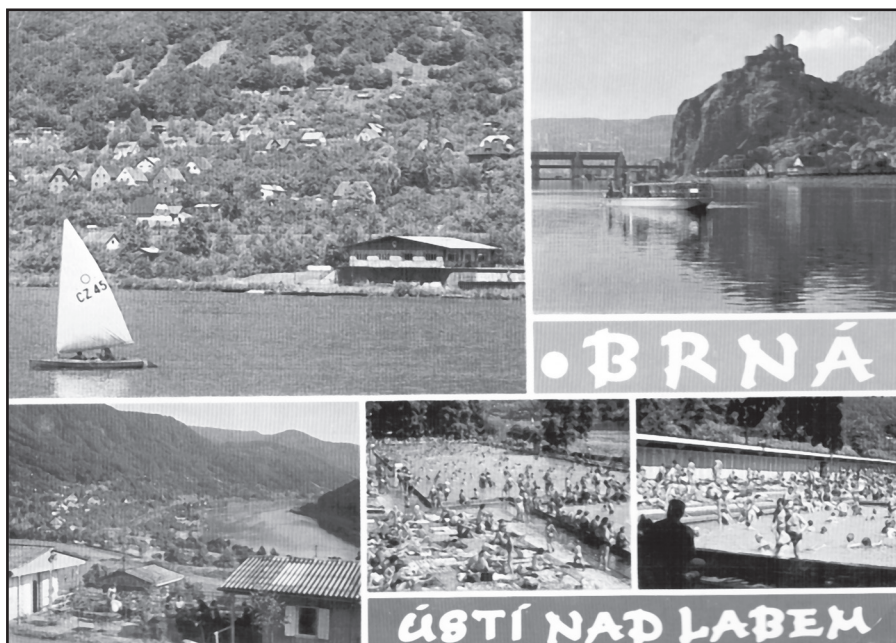
V polovině 17. století zde stálo 13 usedlostí, v nichž hospodařilo 8 sedláků a 5 drobných rolníků. Trvalo dalších 200 let, než počet domů stoupl na 31. Tehdy zde žilo 174 osob.

Do roku 1850 patřila ves Brná k alodiálnímu panství Lovosice. Jejím posledním vlastníkem byl Jan Adolf kníže Schwarzenberg. Součástí Brné se v roce 1850 stala i osada Němčí. Tento stav vydržel až do roku 1877, kdy se Němčí domohlo samostatnosti.¹⁰

¹⁰ Němčí bylo samostatnou obcí až do roku 1950, kdy se stalo místní částí obce Malečov.

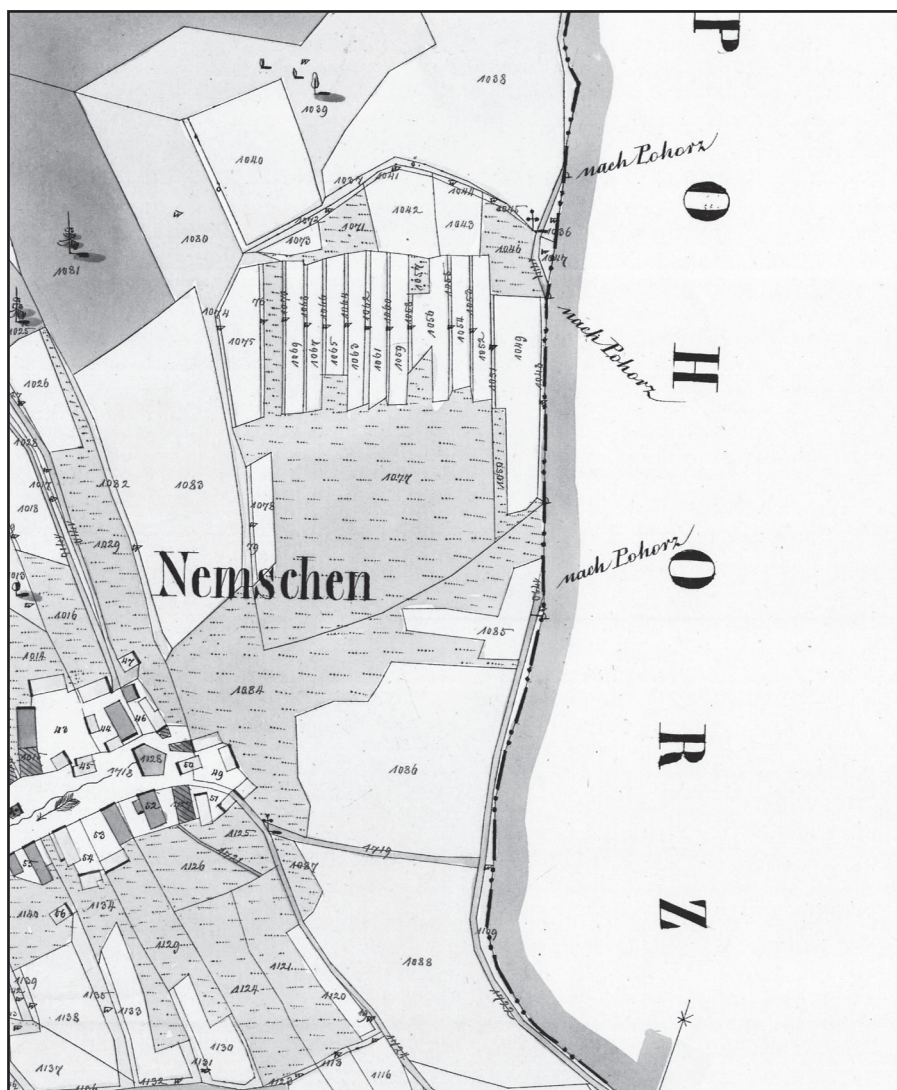

Obec Brná na Císařském otisku stabilního katastru v roce 1843 (ČÚZK)

Brná na pohlednici z roku 1971

Obyvatelstvo (výlučně německé národnosti) se zabývalo zemědělstvím a výnosným ovocnářstvím, které počátkem 19. století nahradilo dosud celkem rozsáhlé vinařství. Až ve 20. století se obec začala rozrůstat. Ze 44 domů (1908) s 260 obyvateli až k 63 domům a 450 obyvatelům (1930). Na počátku třicátých let

Obec Němčín na Císařském otisku stabilního katastru v roce 1843 (ČÚZK)

20. století žilo v Brně 43 Čechů (před rokem 1914 jeden). Většina z nich pracovala ve státní službě nebo u dráhy. Důvodem rozrůstání obce byla i její mimořádná poloha v údolí řeky Labe. Právě kvůli ní se totiž stala již na přelomu 19. a 20. století vyhledávaným rekreačním místem.

Vyhláškou ministerstva vnitra z 18. ledna 1950 byl pro obec stanoven název **Brná nad Labem**.

V roce 1957 se Brná skládala z Brné nad Labem (78 domů) a jejích místních částí Na Osadě (21 domů), Na Rybárně (6 domů), Zlatá Stezka (22 domů) a místní částí bez názvu (9 domů). Na okraji Brné se také nacházela osada Průčelí (2 domy). Její území ovšem spadalo do katastru i správy obce Nová Ves. Velká vzdálenost od Nové Vsi (6 km), ale i značné výškové převýšení a špatně schůdná lesní cesta, vedla obyvatele Průčelí na úřady vždycky spíše do Brné. Přes vleklé správní řízení nakonec došlo 1. června 1960 k odtržení Průčelí od Nové Vsi a jeho připojení k obci Brná.

Samostatnost Brné skončila rozhodnutím plenárního zasedání ONV v Ústí nad Labem ze dne 26. června 1980. S účinností od 1. července 1980 se tato obec stala částí města Ústí nad Labem. Hlavním důvodem této integrace bylo těsné sousedství se stále rostoucím průmyslovým krajským městem. Území Brné se mělo v budoucnu využívat převážně pro příměstskou rekreaci. Stejný záměr se týkal i protějšího Vaňova. Následně územně správní změny podle zákona o uspořádání správy v okrese Ústí nad Labem (1986) ji přiřčily do působnosti Obvodního národního výboru 6 (Střekov). A konečně po roce 1990 do Úřadu městského obvodu Střekov.

Z důvodu torzovitě zachovalosti agendy obecního úřadu Brná není bohužel soupis starostů úplný.

STAROSTOVÉ BRNÉ NAD LABEM V LETECH 1864–1945

1864

Josef Fiedler (čp. 10)

1870

Josef Schimke, narozen v roce 1813, rodina Schimke je zmiňována v Brné již k roku 1672

1871

Josef Fiedler (čp. 10)

1873

Anton Ulbrich (čp. 23), narozen roku 1811 v Brné

1876–1880

Ferdinand Mache (čp. 25), narozen 29. května 1837 v Brné

1880–1886

Eduard Ulbrich (čp. 23), narozen 11. ledna 1844 v Brné

1886–1889

Anton Leipelt (čp. 22), narozen 27. dubna 1859 v Brně

1889–1896

Stefan Ulbrich (čp. 12), narozen v roce 1840 v Brně

1896–1903

Eduard Ulbrich (čp. 23), narozen 11. ledna 1844 v Brně

1903–1905

Josef Handschel (čp. 10), narozen 2. července 1855 ve Střekově, do Brně se přiženil (1891) a zakoupil si zde domovské právo

1905–1911

Anton Leipelt (čp. 22), narozen dne 17. dubna 1859 v Brně

1911–1914

Josef Kaufmann (čp. 6), narozen 22. října 1866 v Brně

1914–1919

Vinzenz Ulbrich (čp. 26), narozen 2. října 1851 v Brně

1919–1923

Josef Ulbrich (čp. 23), narozen 5. května 1886 v Brně

1923–1927

Eduard Handschel (čp. 10), narozen 15. ledna 1891 v Brně

1927–1932

Heinrich Sladek (čp. 8), narozen 15. prosince 1881 v Brně

1932–1938

Franz Schimke (čp. 21), narozen 23. března 1886 v Brně

Otisk razítka Obecního úřadu Brna ze sklonku první republiky (1937)

1938–4/1945

Edmund Lein (čp. 99), narozen 2. ledna 1899 v Trmicích, povoláním zedník, po válce vysídlen do Neufahrn bei Freising v severním Bavorsku

4/1945–5/1945

Franz Schimke (čp. 21), do dubna 1945 první radní a stranický přidělenec, na konci války převzal funkci starosty

Die Richtigkeit des vorstehenden Auszuges wird hiermit beglaubigt:

Birnai, am 16. Feber 1939.

Der Bürgermeister

Edmund Leina
(Unterschrift)

- 1) Raum für etwaige abweichende Stellungnahme einzelner Gemeinderäte (§ 57 Abs. 3 BGD.).
- 2) Die zwei mitunterzeichnenden Gemeinderäte werden vom Beauftragten der NSDAP. bestimmt.

Dies wird unterschriftlich bescheinigt

Edmund Leina
(Leiter der Behörde oder dessen Beauftragter, Amtsbezeichnung)
Bürgermeister.

Otisky razítek Obecního úřadu Brná s podpisy starosty Edmunda Leina. První je z 16. února 1939 a druhé ze dne zahájení válečného tažení nacistického Německa proti Polsku 1. září 1939

V období do konce rakousko-uherské monarchie se starosty stávali mužové vlastníci nějaký nemovitý majetek. V případě Brné (a též ostatních obcí) se jednalo především o držitele zemědělských usedlostí. Pocházeli ze starousedlých rodin – například Schimke nebo Ulbrich.

V obci tou dobou nestál jediný průmyslový podnik. V osmdesátých letech 19. století se mezi zdejšími povoláními dal nalézt kovář, mlynář, hostinský, prodavač (hokynář), učitel či porodní bába. Na počátku dvacátého století přibyli obchodníci s ovocem. Ve třicátých letech 20. století zde (i díky přístavišti parníků) fungovalo pět hostinců, dva ševci, ubytovací zařízení, kadeřník a „autopodnikatel“ (Franz Ahnel).

PŘEDSEDOVÉ MNV BRNÁ NAD LABEM V LETECH 1945–1980

1945

Jiří Brix

10/1945–1947

Josef Janecký

1947–1951

Jaroslav Koza

1951–1953

František Krejza

1953–1954

František Konečný

1954–1959

Josef Chýška

1959–1961

Karel Výborný

1961–1964

Antonín Buchal

1964–1970

Karel Goll

1970–1976

Bohuslav Petr

1976–1980

Václav Svejkovský

Otisk razítka MNV Brná (1971)

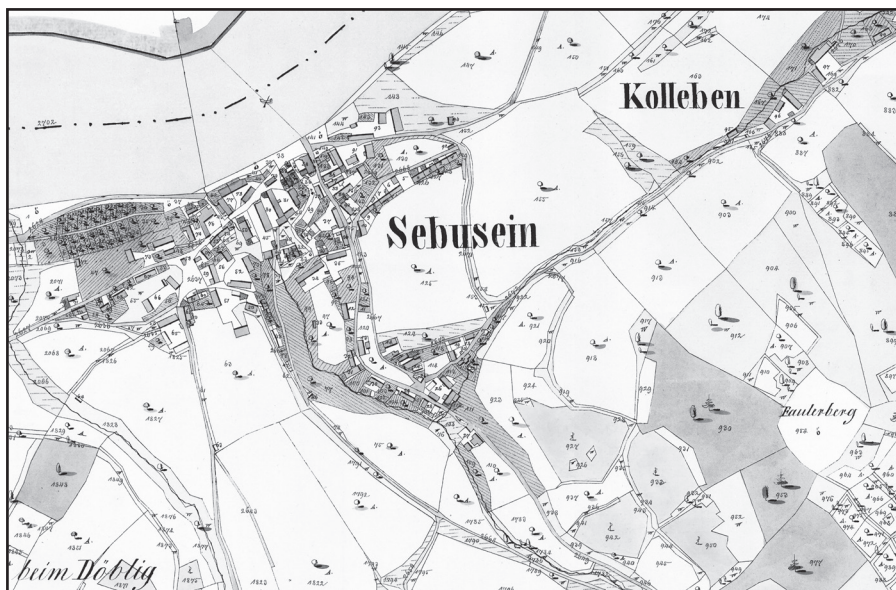
Obec Církvice na Císařském otisku stabilního katastru v roce 1843 (ČÚZK)

VII. CÍRKVICE A SEBUZÍN

Církvice (Zirkowitz) spolu se **Sebuzínem** (Sebusein) patřily až do roku 1960 k okresu Litoměřice. V Sebuzíně stávala tvrz, která bývala rodovým sídlem rytířů ze Sebuzína. V průběhu 15. století se potomci původních vladyků rozdělili do několika rodových větví a Sebuzín již v jejich držení nebyl. Sebuzín během 17. století postupně tvořil příslušenství několika větších statků a jeho podstatná část se nakonec dostala do rukou litoměřických měšťanů. Církvice patřily před rokem 1850 do losovického panství. Obě vsi se pro svou polohu nad řekou Labe staly oblastí, kde se dařilo pěstování vinné révy a ovoce. Již ve středověku zde ústečtí měšťané vlastnili vinice.

Církvice byly po roce 1850 osadou Sebuzína. Dohromady zde tehdy žilo 640 obyvatel. V roce 1880 Církvice získaly samostatnost. O tu ale zase po sedmadesáti letech přišly. Rozhodnutím KNV Ústí nad Labem ze dne 30. března 1957 (s účinností od 20. května 1957) došlo k jejich opětovnému sloučení se Sebuzínem.

Za pozornost stojí, že obě obce měly již od voleb konaných v roce 1954 jeden společný správní orgán, tj. MNV Sebuzín. Obě obce spolu sousedily, a proto bylo snazší stavět kandidátku do NV společnou. Ve prospěch sloučení se Sebuzínem

Obec Sebuszin na Císařském otisku stabilního katastru v roce 1843 (ČÚZK)

*Otisk razítka MNV
Čírkvice (1946)*

mluvila jeho velikost (katastrální výměra 322,68 ha Sebuszína proti 108,17 ha Čírkvice) a počet obyvatel. V Čírkvicích tehdy žilo 145 obyvatel a v Sebuszíně 526. V Sebuszíně se nacházela železniční stanice, úřadovna NV, škola, mateřská škola, kulturní dům, hřiště, prodejna potravin, hostinec a kovárna. Dále pak navíc i ordinace praktického lékaře, poradna pro matky a kojence, ale i kino nebo pobočka spořitelny. Jediné, v čem měly Čírkvice navrch, byl hřbitov. A vždy také měly faru, kam

spadal i Sebuszín. Z výše uvedených důvodů se Čírkvice staly osadou Sebuszína.

Z doby samostatné existence Obecního úřadu Čírkvice (1880–1945) známe pouze jediného starostu. Byl jím v roce 1889 **Stefan Böhm**. Tehdy měly Čírkvice 21 domů a žilo zde 109 obyvatel. Kromě dvou hospod zde fungoval ještě obchod se smíšeným zbožím. V době druhé světové války byl starostou Čírkvic **Franz Joch** a jeho stranickým přidělcem Vinzenz Steinke. Z poválečné existence samostatných Čírkvic (1945–1954) známe jen jednoho předsedu MNV Čírkvice – a sice **J. Černého**. Fragmentární zachovalost příslušných archivních pramenů bohužel znemožňuje hlubší výzkum.

Pohled na Církvice s parníkem Austria (1903)

Sebuzín získal samostatnost podobně jako jiné větší obce v roce 1850. Jeho součástí byla již v této době osada Kolibov (Kolleben) a, jak již je výše zmíněno, i Církvice. V roce 1886 zde žilo 527 obyvatel ve 102 domech. V Kolibově tehdy stály 4 domy s 20 lidmi.

Prosperita vsi ve druhé polovině 19. století je podmíněna samozřejmě železnicí, dopravní obslužností po Labi či po silnici a úrodnou rovinatou půdou, kde se daří zelenině i sadařství. Od roku 1886 přibýlo pět domů (celkem 107) a dvacet obyvatel (celkem 547). Kromě vícero různých živností zde fungovaly čtyři mlýny (jediné „průmyslové výrobní“ v obci), dále tři hostince a koloniály. Průmysl se zde neuchytil. Do počátku války pracoval relativně stejný podíl obyvatelstva jak v zemědělství (20,7 %), tak v obchodě a dopravě (23,6 %). Ovšem i zaměstnanost v průmyslu narostla (37,9%). V tu dobu zde žilo i nejvíce obyvatel (692) a tento stav nebyl až do dnešních dní překonán. Vlna integrací z počátku osmdesátých let 20. století přičlenila Sebuzín s Církvicemi k městu Ústí nad Labem. Kolibov se v té době stal místní částí Sebuzína. Stalo se tak rozhodnutím pléna ONV Ústí nad Labem z 26. června 1900.

Torzovité dochování úředních dokumentů opět neumožňuje zrekonstruovat personální obsazení Obecního úřadu Sebuzín (1850–1945). V letech 1877–1889

Pohled na Sebuzín (1899)

je jako starosta uváděn **Stefan Neumann**. V roce 1923–1927 pak **Josef Fischer**. Narodil se 3. září 1880 v Sebuzíně a živil jej obchod se smíšeným zbožím. Funkci starosty vykonával do roku 1927. Nahradil jej **Josef Herlitz** narozený 6. října 1882 v Pokratcích (Pokratitz, okr. Litoměřice), který provozoval truhlářství. Herlitz zastával úřad starosty v letech 1927–1938. Jeho nástupcem se roku 1938 stal **Friedrich Neumann**. Narodil se 4. května 1908 v Sebuzíně a pocházel z rolnické rodiny. Úřad starosty vykonával v letech 1938–1945.

PŘEDSEDOVÉ MNV V SEBUZÍNĚ V LETECH 1945–1980

1945–1946

Václav Rákos

1947–1948

Stanislav Strouhal

10/1948–1949

Josef Červený

1949

(?) Mach

1950–1954

Stanislav Čumpelík

	1954–1956
Václav Stehlík	
	1956–1957
Vlastimil Hrzán	
	1957–1959
Antonín Mudra	
	1960–1975
Josef Bžunek	
	1976–1980
Miroslav Smejkal	

PRAMENY A LITERATURA

Stěžejním pramenem pro studium tématu byly fondy obecních úřadů z let 1850–1945 a národních výborů v období 1945–1990. Všechny tyto prameny jsou uloženy v Archivu města Ústí nad Labem.

Městský archiv spravuje rozsáhlý fond *Archiv města Střekov 1738–1939*. V něm se nacházejí zápisy ze zasedání obecních výborů či obecních rad (1878–1936) a po roce 1936 i městského zastupitelstva či městské rady. V tomto fondu se mj. dochovala též agenda týkající se voleb (1900–1938).

Archiv obce Brná (1829) 1850–1945 obsahuje protokoly ze zasedání obecního výboru (1899–1941) a volební agendu (1870–1938).

Archiv obce Kojetice 1861–1944 je dochován torzovitě. Jednání obecních orgánů je zachováno ale jen pro období 1919–1933.

Stejně jako v předchozím případě je tomu i u *Archivu obce Sebuzín 1914–1945*. Zde je jednání zastupitelstva dochováno pouze pro léta 1923–1936.

I když je fond *Archiv obce Svádov 1890–1945* rozsáhlejší, jednání zastupitelstva a rady jsou dochována torzovitě (1933–1944). Pro tvorbu soupisu starostů ovšem v případě Svádova dobře poslouží ve stejném fondu zachovaný první díl Pamětní knihy (1906–1930) a Obecní kronika (1931–1937).

Výsledky voleb představených jednotlivých obcí (1892–1913) lze také nalézt ve fondu *Okresní úřad Ústí nad Labem 1850–1938*.

Neméně důležitým pramenem se k této problematice staly **sčítací operáty** z prováděného sčítání obyvatel v letech 1869, 1880, 1890, 1900, 1910 a 1921. V archivu

města se dochovala sčítání lidu pro všechny námi sledované obce. Hledání obecních představených v tomto fondu bohužel komplikuje fakt, že např. funkce starosty (představeného) se ve sčítání neuváděla. Prvotní totiž bylo „kmenové“ zaměstnání (např. rolník či úředník dráhy). Proto je zapotřebí dohledat jméno z jiného zdroje. Sčítání se tak dá využít pouze pro hledání dalších doplňujících informací – narození, příchod do obce, zaměstnání či informace o rodinných příslušnících.

Podobně jako v jině, tak i na území okresu Ústí nad Labem vycházely **adresáře** (*Adressbuch der Stadt Aussig und des politischen Bezirkes Aussig*). V oddílech věnovaných jednotlivým obcím lze nalézt i jména starostů.

Pro válečné období se kompletní problematika schvalování starostů (a jejich dvou přidělců) nachází ve fondu **Landrát Ústí nad Labem 1938–1945**.

Poválečnou éru předsedů národních výboru dokumentují fondy: **MNV Brná nad Labem 1945–1980**, **MNV Církvice 1945–1960**, **MNV Kojetice 1946–1963**, **MNV Nová Ves 1946–1976**, **MNV Olešnice 1952–1960**, **MNV Sebusín 1945–1980**, **MNV Svádov 1945–1980**.

Řadu příspěvků věnovaných správě obcí napsali lokální vlastivědci. V jejich článcích se objevují informace o volbách a někdy i osobní portréty čelných mužů obecní správy. Přehlednou monografií pro dějiny Svádova je dvoudílná práce Antona Tscherneye: **Schwaden an der Elbe** (1900). Správní dějiny Střekova a Novosedlic-Kramol sledoval Emil Richter v článku **Ortsrichter und Gemeindevorsteher in Schreckenstein**, který vyšel v *Beiträge zur Heimatkunde des Aussig-Karbitzer Bezirkes* (1935). Emil Richter psal navíc i o starousedlé rodině z Brné, která se na správě obce rovněž podílela: **Die Familie Schimke in Birnai**. I tento článek otiskly *Beiträge zur Heimatkunde des Aussig-Karbitzer Bezirkes* (1925).

Dějiny sledovaných obcí po roce 1945 (ani práce o konkrétním obsazení správních orgánů) dosud nikdo uspokojivě nese-psal. Drobné zmínky ale lze nalézt v **Dějínách města Ústí nad Labem** (1995). Podrobněji je zde popsáno například vytvoření tzv. Velkého Ústí (1939).

Obecné informace o obecní samosprávě po roce 1850 přinášejí **Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost** (2005).

Obsah

ÚVOD	3
I. STŘEKOV	4
II. SVÁDOV	32
III. OLEŠNICE A OLŠINKY	37
IV. KOJETICE	41
V. NOVÁ VES	45
VI. BRNÁ	48
VII. CÍRKVICE A SEBUZÍN	55
PRAMENY A LITERATURA	59

Věra Hladíková a Petr Karlíček

**Samospráva Střekova a přidružených obcí v Úřadu městského obvodu
Střekov (1850–2018)**

Vydal ÚMO Střekov v Ústí nad Labem roku 2018

Sazba a grafická úprava: Vladimír Kaiser

Fotografie: Archiv města Ústí nad Labem, Český úřad zeměměřický a katastrální
a Petr Špaček

Tisk: Ústecké tiskárny, s.r.o.

